

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 11ης Απριλίου 2018¹

Υπόθεση C-600/16 P

**National Iranian Tanker Company
κατά**

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Αίτηση αναιρέσεως – Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας – Περιοριστικά μέτρα κατά της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν με σκοπό την παρεμπόδιση της διαδόσεως των πυρηνικών όπλων – Δέσμευση κεφαλαίων – Προσφυγή ακυρώσεως – Απόφαση εκ νέου εγγραφής μετά την ακύρωση της αρχικής αποφάσεως περί εγγραφής από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της ουσίας – Άρθρο 266 ΣΛΕΕ – Γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης – Θεμελιώδη δικαιώματα – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 6, παράγραφος 1, και άρθρο 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

I. Εισαγωγή

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο καλείται εκ νέου να αποφανθεί επί της συμβατότητας με το δίκαιο της Ένωσης των περιοριστικών μέτρων που έλαβε το Συμβούλιο με σκοπό να ωθήσει την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν (στο εξής: Ιράν) να συμμορφωθεί με τις διεθνείς υποχρεώσεις της σχετικά με τις δραστηριότητες διαδόσεως των πυρηνικών όπλων· η υπόθεση αυτή, ωστόσο, εγείρει και ένα νέο ζήτημα. Τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα αφορούν απόφαση του Συμβουλίου περί επανεγγραφής οντότητας, με αποτέλεσμα τη δέσμευση των κεφαλαίων της. Η απόφαση αυτή ελήφθη λίγο μετά τη διαπίστωση του μη σύννομου χαρακτήρα της αρχικής αποφάσεως περί εγγραφής από το Γενικό Δικαστήριο, λόγω της οποίας το Συμβούλιο ήταν υποχρεωμένο, σύμφωνα με το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, να λάβει «τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως» του Γενικού Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, το καινοφανές ζήτημα έχει ως εξής: εφόσον το Συμβούλιο, ανταποκρινόμενο στην υποχρέωσή του αυτή, προβεί εκ νέου στην εγγραφή της οικείας οντότητας στον κατάλογο βάσει του ίδιου κριτηρίου καταχωρίσεως, και εφόσον η πραγματική κατάσταση δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά, παραβιάζεται εξ αυτού, μεταξύ άλλων αρχών του δικαίου της Ένωσης, το δικαίωμα της οντότητας σε πραγματική προσφυγή ως προς την αρχική απόφαση εγγραφής, όπως κατοχυρώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης);

2. Αυτό είναι το βασικό ζήτημα που τίθεται στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε η National Iranian Tanker Company (στο εξής: NITC) κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (T-207/15, EU:T:2016:471, στο εξής: απόφαση NITC II), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως της NITC κατά ορισμένων μέτρων δια των

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

οποίων η NITC καταχωρίσθηκε εκ νέου στον ενωσιακό κατάλογο προσώπων και οντοτήτων των οποίων τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι δεσμεύτηκαν στο πλαίσιο περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν για την παρεμπόδιση της διαδόσεως των πυρηνικών όπλων (στο εξής: περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν).

3. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η NITC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κατά το μέτρο που έκρινε, με τις σκέψεις 45 έως 64 και 68 της αποφάσεως NITC II, ότι η απόφαση του Συμβουλίου περί εκ νέου εγγραφής δεν παραβιάζει τις αρχές του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της τελεσιδικίας των δικαστικών αποφάσεων, καθώς και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το οποίο κατοχυρώνεται με το άρθρο 47 του Χάρτη.

4. Στον πυρήνα της επιχειρηματολογίας της NITC βρίσκεται η θέση ότι, εάν το Συμβούλιο διαθέτει απεριόριστη εξουσία να αναδιατυπώνει τον νομικό χαρακτηρισμό των ίδιων πραγματικών περιστατικών ως προς την πλήρωση κριτηρίου καταχωρίσεως, σε περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί οριστικά και δεσμευτικά ότι τα οικεία πραγματικά περιστατικά δεν δικαιολογούν την πρώτη απόφαση περί εγγραφής και έκτοτε δεν υπήρξε μεταβολή των συνθηκών, το δικαίωμα του ενδιαφερομένου σε πραγματική και αποτελεσματική προσφυγή κατά της εν λόγω πρώτης αποφάσεως περί εγγραφής καθίσταται κενό περιεχομένου. Κατά την NITC, τούτο συμβαίνει διότι ο ενδιαφερόμενος αναγκάζεται να επανέλθει ενώπιον του δικαστηρίου για να αντιδικήσει εκ νέου επί των ίδιων κατ' ουσίαν πραγματικών περιστατικών και νομικών ζητημάτων, πράγμα που αντιβαίνει στην αρχή του κράτους δικαίου, στο πλαίσιο της ενωσιακής έννομης τάξεως.

5. Το Συμβούλιο αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της NITC, επικαλούμενο πρωτίστως τις αποφάσεις Kadi², OMPI³ και Interporc⁴, καθώς και την εξουσία εκτιμήσεως που του παρέχει το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, όσον αφορά τα μέτρα που επιτρέπεται να λάβει μετά την κήρυξη πράξεως ως άκυρης από τα δικαστήρια της Ένωσης, βάσει του άρθρου 264 ΣΛΕΕ.

6. Κατά συνέπεια, όπως ζητήθηκε από το Δικαστήριο, στις παρούσες προτάσεις η ανάλυση θα επικεντρωθεί στον πρώτο λόγο αναιρέσεως.

7. Σημειωτέον ότι η παρούσα αίτηση αναιρέσεως είναι η πρώτη μιας σειράς υποθέσεων που εκκρεμούν επί του παρόντος ενώπιον του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο των οποίων οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι το σύστημα ενδίκων βοηθημάτων της Ένωσης, τουλάχιστον όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα, χρήζει επανεξετάσεως υπό το πρίσμα του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και άλλων αρχών του δικαίου της Ένωσης⁵. Ως εκ τούτου, η παρούσα υπόθεση δίνει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αναπτύξει τη νομολογία του, εάν είναι αναγκαίο, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ένδικη προστασία για τους ιδιώτες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

II. Ιστορικό της διαφοράς

8. Η NITC είναι ιρανική εταιρεία ειδικευμένη στη μεταφορά φορτίων αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, η οποία εκμεταλλεύεται έναν από τους μεγαλύτερους στόλους πετρελαιοφόρων στον κόσμο. Τα πετρελαιοφόρα είναι πλοία σχεδιασμένα να μεταφέρουν πετρέλαιο χύδην.

2 Αποφάσεις της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakaat Foundation κατά Συμβουλίου (C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461), και της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518).

3 Απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου (T-256/07, EU:T:2008:461).

4 Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2003, Interporc Im- und Export κατά Επιτροπής (C-41/00 P, EU:C:2003:125).

5 Βλ. εκκρεμείς υποθέσεις Bank Tejarat κατά Συμβουλίου (C-248/17 P) και Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-225/17 P).

9. Κατόπιν διαφόρων αποφάσεων με τις οποίες θεσπίζονταν μέτρα προκειμένου το Ιράν να συμμορφωθεί με τις διεθνείς του υποχρεώσεις όσον αφορά τη διάδοση των πυρηνικών όπλων, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (στο εξής: Συμβούλιο Ασφαλείας) εξέδωσε στις 9 Ιουνίου 2010 την απόφαση 1929 (2010) (στο εξής: απόφαση 1929), με την οποία επέβαλε αυστηρότερα μέτρα εναντίον του Ιράν, «επισημαίνοντας συγχρόνως τη δυνητική σχέση μεταξύ των εσόδων τα οποία το Ιράν αντλεί από τον ενεργειακό του τομέα και της χρηματοδότησεως των δυναμένων να συντελέσουν στην εξαπλώση των πυρηνικών όπλων πυρηνικών δραστηριοτήτων του»⁶. Στις 17 Ιουνίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε το Συμβούλιο να εγκρίνει μέτρα εφαρμογής της αποφάσεως 1929 και συνοδευτικά μέτρα, εστιασμένα, μεταξύ άλλων, σε βασικούς τομείς της βιομηχανίας πετρελαίου και φυσικού αερίου⁷.

10. Στις 26 Ιουλίου 2010, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2010/413/ΚΕΠΠΑ, για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν και για την κατάργηση της κοινής θέσης 2007/140/ΚΕΠΠΑ (στο εξής: απόφαση 2010/413)⁸. Στο παράρτημα II της αποφάσεως αυτής απαριθμούνται τα πρόσωπα και οι οντότητες –διαφορετικές από αυτές που υποδείχθηκαν σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών– των οποίων τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι πρέπει να δεσμευθούν⁹.

11. Στις 23 Ιανουαρίου 2012, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2012/35/ΚΕΠΠΑ, για τροποποίηση της αποφάσεως 2010/413 (στο εξής: απόφαση 2012/35)¹⁰, με σκοπό την ενίσχυση των περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν, λόγω σοβαρών και εντεινόμενων ανησυχιών του σχετικά με τη φύση του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν¹¹. Στην αιτιολογική σκέψη 13 της εν λόγω αποφάσεως αναφέρεται ότι τα μέτρα δεσμεύσεως κεφαλαίων «θα πρέπει να εφαρμοστούν και σε άλλα πρόσωπα και οντότητες που παρέχουν στήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν ώστε αυτή να μπορεί να συνεχίζει πυρηνικές δραστηριότητες ικανές να συντελέσουν στη διάδοση και στην ανάπτυξη φορέων πυρηνικών όπλων, ιδίως δε σε πρόσωπα και οντότητες που παρέχουν οικονομική, υλικοτεχνική ή υλική στήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν»¹².

12. Έτσι, με την απόφαση 2012/35 προστέθηκε το ακόλουθο σημείο στο άρθρο 20, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2010/413, το οποίο προβλέπει τη δέσμευση των κεφαλαίων που ανήκουν στα εξής πρόσωπα και στις εξής οντότητες:

«γ) άλλων προσώπων και οντοτήτων μη υπαγομένων στο παράρτημα I τα οποία *παρέχουν στήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν* και προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με αυτά, όπως κατονομάζονται στο παράρτημα II»¹³.

6 Απόφαση 1929 (2010) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, εκδοθείσα κατά την 6335η σύνοδό του στις 9 Ιουνίου 2010, αιτιολογική σκέψη 17.

7 «Δήλωση για το Ιράν», στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2010, EUCO 13/10, παράρτημα II, σημείο 4.

8 ΕΕ 2010, L 195, σ. 39. Η αιτιολογική σκέψη 22 της εν λόγω αποφάσεως παραπέμπει στην απόφαση 1929 και στη δυνητική σχέση μεταξύ εσόδων του Ιράν από τον ενεργειακό τομέα και χρηματοδότησεως των δραστηριοτήτων του που συντελούν στη διάδοση των πυρηνικών όπλων.

9 Βλ. άρθρα 23, παράγραφος 2, 24, παράγραφος 2, και 25, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2010/413.

10 ΕΕ 2012, L 19, σ. 22. Στην αιτιολογική σκέψη 8 της εν λόγω αποφάσεως επαναλαμβάνεται η επισήμανση περί δυνητικής σχέσεως μεταξύ των εσόδων του Ιράν από τον ενεργειακό τομέα και της χρηματοδότησεως των δραστηριοτήτων του που συντελούν στη διάδοση των πυρηνικών, όπως τονίζεται στην απόφαση 1929.

11 Βλ. απόφαση 2012/35, αιτιολογικές σκέψεις 5 και 6.

12 Η υπογράμμιση δική μου.

13 Άρθρο 1, παράγραφος 7, στοιχείο α', σημείο ii, της αποφάσεως 2012/35. Η υπογράμμιση δική μου. Με το άρθρο 1, παράγραφος 8, της εν λόγω αποφάσεως αντικαταστάθηκε το άρθρο 24, παράγραφος 2, της αποφάσεως 2010/413, ώστε να ορίζει ότι, οσάκις το Συμβούλιο αποφασίζει να υπαγάγει πρόσωπο ή οντότητα στα μέτρα που αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', οφείλει να τροποποιεί το παράρτημα II αναλόγως.

13. Στις 23 Μαρτίου 2012, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 267/2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 961/2010 (στο εξής: κανονισμός 267/2012)¹⁴. Για την εφαρμογή του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 2010/413 (όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2012/35¹⁵), το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 267/2012 προβλέπει τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων προσώπων, οντοτήτων και οργανισμών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΧ, τα οποία έχει αναγνωρισθεί ότι:

«δ) αποτελούν άλλα πρόσωπα, οντότητες ή οργανισμούς που παρέχουν στήριξη, όπως υλική, υλικοτεχνική ή οικονομική, στην κυβέρνηση του Ιράν, και πρόσωπα και οντότητες που συνδέονται με αυτά»¹⁶.

Α. Η πρώτη εγγραφή

14. Στις 15 Οκτωβρίου 2012 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2012/635/ΚΕΠΠΑ, για την τροποποίηση της αποφάσεως 2010/413 (στο εξής: απόφαση 2012/635)¹⁷. Το Συμβούλιο έκρινε αναγκαία τη λήψη πρόσθετων περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν, ενόψει της παραλείψεώς του να συμμετάσχει κατά τρόπο σοβαρό σε διαπραγματεύσεις για τον κατευνασμό της ανησυχίας διεθνώς σχετικά με το πυρηνικό του πρόγραμμα¹⁸. Στην αιτιολογική σκέψη 16 της εν λόγω αποφάσεως αναφέρεται ότι στον κατάλογο των υποκείμενων σε περιοριστικά μέτρα προσώπων και οντοτήτων, ο οποίος παρατίθεται στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως 2010/413, θα πρέπει να συμπεριληφθούν «ιδίως οντότητες ιδιοκτησίας του ιρανικού κράτους οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα του πετρελαίου και αερίου, δεδομένου ότι αποτελούν ουσιαστική πηγή εισοδήματος για την ιρανική κυβέρνηση».

15. Προς τούτο, το άρθρο 1, παράγραφος 8, στοιχείο α', της αποφάσεως 2012/635 τροποποίησε το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 2010/413 ούτως ώστε να υπαχθούν σε περιοριστικά μέτρα «άλλ[α] πρ[ό]σωπα και οντ[ό]τητες που δεν καλύπτονται από το Παράρτημα Ι [και] που παρέχουν υποστήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν και οντ[ό]τητες που ανήκουν ή ελέγχονται από αυτά ή πρ[ό]σωπα και οντ[ό]τητες που συνδέονται με αυτά, όπως αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙ». Με το άρθρο 2 της αποφάσεως 2012/635 ενεγράφη η NITC στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως 2010/413, το οποίο περιλαμβάνει τον κατάλογο προσώπων και οντοτήτων που, μεταξύ άλλων, παρέχουν στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση¹⁹.

16. Επίσης, στις 15 Οκτωβρίου 2012, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 945/2012, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 267/2012 (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός 945/2012)²⁰. Λόγω της καταστάσεως στο Ιράν και σύμφωνα με την απόφαση 2012/635, το Συμβούλιο θεώρησε ότι στα περιοριστικά μέτρα που ορίζονται στο παράρτημα ΙΧ του κανονισμού 267/2012 πρέπει να υπαχθούν επιπλέον πρόσωπα και οντότητες²¹. Με το άρθρο 1 του εν λόγω εκτελεστικού κανονισμού ενεγράφη η NITC στο παράρτημα ΙΧ του κανονισμού 267/2012, το οποίο περιλαμβάνει τον κατάλογο προσώπων και οντοτήτων που, μεταξύ άλλων, παρέχουν στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση²².

14 ΕΕ 2012, L 88, σ. 1.

15 Βλ. κανονισμό 267/2012, αιτιολογική σκέψη 11.

16 Η υπογράμμιση δική μου. Σύμφωνα με το άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 267/2012, οσάκις το Συμβούλιο αποφασίζει να υπαγάγει φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό στα μέτρα που αναφέρονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 23, παράγραφος 2, οφείλει να τροποποιεί αναλόγως το παράρτημα ΙΧ.

17 ΕΕ 2012, L 282, σ. 58.

18 Απόφαση 2012/635, αιτιολογική σκέψη 5.

19 Απόφαση 2012/635, παράρτημα, μέρος Β, τιτλοφορούμενο «Οντότητες», σημείο 31.

20 ΕΕ 2012, L 282, σ. 16.

21 Εκτελεστικός κανονισμός 945/2012, αιτιολογική σκέψη 2.

22 Εκτελεστικός κανονισμός 945/2012, παράρτημα, μέρος Β, τιτλοφορούμενο «Οντότητες», σημείο 31.

17. Η NITC συμπεριελήφθη στον κατάλογο της αποφάσεως 2012/635 και του εκτελεστικού κανονισμού 945/2012 βάσει του κριτηρίου καταχωρίσεως που ορίζεται στο άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 2010/413 και στο άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012 (στο εξής: πρώτη εγγραφή) για τους κάτωθι λόγους:

«Ελέγχεται ουσιαστικά από την κυβέρνηση του Ιράν. Παρέχει οικονομικούς πόρους στην κυβέρνηση του Ιράν μέσω των μετόχων της που διατηρούν δεσμούς με την κυβέρνηση.»

18. Στις 16 Οκτωβρίου 2012, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στην NITC την πρώτη εγγραφή. Ακολούθησε ανταλλαγή αλληλογραφίας μεταξύ NITC και Συμβουλίου²³.

19. Στις 21 Δεκεμβρίου 2012, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 1263/2012, για την τροποποίηση του κανονισμού 267/2012 (στο εξής: κανονισμός 1263/2012)²⁴. Με τον κανονισμό 1263/2012 αντικαταστάθηκε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012 ως εξής: «αποτελούν άλλα πρόσωπα, οντότητες ή οργανισμούς που παρέχουν στήριξη, όπως υλική, υλικοτεχνική ή οικονομική ενίσχυση, στην κυβέρνηση του Ιράν, και οντότητες που ανήκουν ή ελέγχονται από αυτά, ή πρόσωπα και οντότητες που συνδέονται με αυτά»²⁵. Συνεπώς, το κριτήριο καταχωρίσεως που εφαρμόστηκε ως προς την NITC δεν τροποποιήθηκε.

20. Στις 27 Δεκεμβρίου 2012, η NITC άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2012/635 και του εκτελεστικού κανονισμού 945/2012, καθόσον τα εν λόγω μέτρα αφορούσαν την NITC.

B. Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση NITC I

21. Με την απόφαση της 3ης Ιουλίου 2014, National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (T-565/12, EU:T:2014:608, στο εξής: απόφαση NITC I), το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον λόγο ακυρώσεως που αντλείτο από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως του Συμβουλίου όσον αφορά την πλήρωση του κριτηρίου καταχωρίσεως για την εγγραφή της NITC²⁶.

22. Δεδομένου ότι η απόφαση NITC I βρίσκεται στο επίκεντρο της υπό εξέταση υποθέσεως, κρίνω χρήσιμο να παρατεθεί λεπτομερέστερα η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου.

23. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό που προέβαλε το Συμβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι και μόνον εκ των σχέσεων της NITC με τον ιρανικό τομέα του αργού πετρελαίου και του φυσικού αερίου, μέσω της δραστηριότητάς της μεταφοράς αργού πετρελαίου που παράγεται στο Ιράν, αποδεικνύεται ότι η NITC παρέχει οικονομική στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση, δεδομένου ότι η μεταφορά πετρελαίου δεν έχει καμία σχέση με την προβαλλόμενη ύπαρξη δεσμών μεταξύ των μετόχων της NITC και της Κυβερνήσεως²⁷.

23 Βλ. απόφαση της 3ης Ιουλίου 2014, National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (T-565/12, EU:T:2014:608, σκέψη 16).

24 ΕΕ 2012, L 356, σ. 34.

25 Άρθρο 1, παράγραφος 11, στοιχείο α', του κανονισμού 1263/2012. Η υπογράμμιση δική μου.

26 Απόφαση NITC I (σκέψη 66). Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως της NITC, περί παραβιάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως: όπ.π. (σκέψεις 35 έως 47). Αφού έκανε δεκτό τον πρώτο, δεν εξέτασε τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως: όπ.π. (σκέψη 67).

27 Απόφαση NITC I (σκέψη 58).

24. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε επίσης τον ισχυρισμό που προέβαλε το Συμβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η NITC παρέμεινε, μετά την ιδιωτικοποίησή της, υπό τον έλεγχο της National Iranian Oil Company (στο εξής: NIOC), οντότητας που ανήκει πλήρως στο ιρανικό κράτος και στην οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις λόγω της παροχής οικονομικής ενισχύσεως προς την Ιρανική Κυβέρνηση. Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό, διότι οι λόγοι εγγραφής της NITC δεν σχετίζονταν με την παροχή έμμεσης οικονομικής ενισχύσεως προκύπτουσας από τους δεσμούς μεταξύ NITC και NIOC²⁸.

25. Το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης τα εξής: «Εξάλλου, και εν πάση περιπτώσει, καθόσον τα προαναφερθέντα επιχειρήματα του Συμβουλίου αποσκοπούν στο να αποδείξουν ότι η προσφεύγουσα παρέχει έμμεση οικονομική ενίσχυση στην Ιρανική Κυβέρνηση, χάρη στη δραστηριότητά της θαλάσσιας μεταφοράς του φυσικού αερίου και του πετρελαίου, διαπιστώνεται ότι η εφαρμοστέα ρύθμιση προβλέπει το κριτήριο περί παροχής οικονομικής στηρίξεως στην Ιρανική Κυβέρνηση, και όχι το κριτήριο παροχής έμμεσης οικονομικής στηρίξεως. Ωστόσο, αντιθέτως προς τα επιχειρήματα του Συμβουλίου, *μόνον το γεγονός ότι, με τη δραστηριότητά της μεταφοράς, η προσφεύγουσα εμπλέκεται στον τομέα του αργού πετρελαίου και του φυσικού αερίου του Ιράν, ο οποίος αποτελεί μία από τις κύριες πηγές εσόδων της Κυβερνήσεως του Ιράν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καλύπτεται από το νομικό κριτήριο περί παροχής οικονομικής στηρίξεως στην κυβέρνηση αυτή*²⁹».

26. Στη συνέχεια, όσον αφορά τη μετοχική διάθρωση της NITC, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ούτε οι προτάσεις περί εγγραφής της στον κατάλογο, τις οποίες κατέθεσαν τα τρία κράτη μέλη, ούτε τα λοιπά έγγραφα που περιλαμβάνονται στον φάκελο του Συμβουλίου προσδιορίζουν τους μετόχους της NITC ή περιέχουν «κάποιο στοιχείο» δυνάμενο να στηρίξει τους προβαλλόμενους λόγους³⁰. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Συμβούλιο δεν μπορούσε να επικαλεστεί ορισμένους πραγματικούς ισχυρισμούς –όπως ότι οι μέτοχοι της NITC ήταν τρία κρατικά συνταξιοδοτικά ταμεία: το 33 % του κεφαλαίου της NITC ανήκε στο State Pension Fund (κρατικό συνταξιοδοτικό ταμείο), το 33 % στο Social Security Retirement Fund (συνταξιοδοτικό ταμείο κοινωνικής ασφάλισης) και το 33 % στο NIOC Pension and Savings Fund (συνταξιοδοτικό και αποταμιευτικό ταμείο της NIOC)– διότι οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν είχαν συμπεριληφθεί στον φάκελο του Συμβουλίου και δεν κοινοποιήθηκαν εμπροθέσμως στην NITC³¹.

27. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα δεδομένα που μπορούσαν να ληφθούν υπόψη δεν περιελάμβαναν κανένα στοιχείο δυνάμενο να στηρίξει τους προβαλλόμενους λόγους και ότι η πρώτη εγγραφή έπρεπε, ως εκ τούτου, να ακυρωθεί³².

28. Όσον αφορά τα διαχρονικά αποτελέσματα της ακυρώσεως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό της NITC ότι θα έπρεπε να έχει άμεση ισχύ, διότι τούτο θα παρείχε στην NITC τη δυνατότητα να μεταφέρει όλα ή μέρος των περιουσιακών της στοιχείων εκτός Ένωσης, χωρίς το Συμβούλιο να μπορεί ενδεχομένως να εφαρμόσει εμπροθέσμως το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, προκειμένου να διορθώσει τις παρατυπίες που διαπιστώθηκαν με την απόφαση, οπότε θα θιγόταν κατά τρόπο σοβαρό και μη αναστρέψιμο η αποτελεσματικότητα κάθε δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που ενδεχομένως θα μπορούσε να αποφασίσει στο μέλλον το Συμβούλιο κατά της NITC³³.

29. Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «η ακύρωση με την παρούσα απόφαση της εγγραφής του ονόματος της προσφεύγουσας στους καταλόγους απορρέει από το γεγονός ότι οι λόγοι της εγγραφής αυτής δεν τεκμηριώνονται με επαρκή αποδεικτικά στοιχεία [...]. Μολονότι στο Συμβούλιο εναπόκειται να αποφασίσει τη λήψη

28 Απόφαση NITC I (σκέψη 59).

29 Απόφαση NITC I (σκέψη 60). Η υπογράμμιση δική μου.

30 Απόφαση NITC I (σκέψη 61).

31 Απόφαση NITC I (σκέψη 62, η οποία παραπέμπει στις σκέψεις 51 και 52).

32 Απόφαση NITC I (σκέψεις 64 έως 67).

33 Απόφαση NITC I (σκέψη 77).

εκτελεστικών μέτρων της απόφασης αυτής, δεν μπορεί εκ προοιμίου να αποκλειστεί νέα εγγραφή του ονόματος της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της νέας αυτής εξετάσεως, το Συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να συμπεριλάβει εκ νέου το όνομα της προσφεύγουσας βάσει επαρκώς κατά νόμο αιτιολογημένων λόγων.»³⁴

30. Βάσει των ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα αποτελέσματα των επίμαχων περιοριστικών μέτρων έπρεπε να διατηρηθούν σε ισχύ έναντι της NITC, έως την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας ασκήσεως αναιρέσεως, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 56, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού, ή, εφόσον ασκηθεί αναίρεση εντός της προθεσμίας αυτής, έως την απόρριψη της αναιρέσεως³⁵.

31. Το Συμβούλιο δεν άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης NITC I. Έτσι, η ακύρωση της πρώτης εγγραφής επήλθε στις 20 Σεπτεμβρίου 2014³⁶.

Γ. Η δεύτερη εγγραφή

32. Περίπου έναν μήνα αργότερα, με επιστολή του της 23ης Οκτωβρίου 2014, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στην NITC την πρόθεσή του να την εγγράψει εκ νέου, βάσει του κριτηρίου καταχωρίσεως του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της απόφασης 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012, περί προσώπων και οντοτήτων τα οποία παρέχουν στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση. Επρόκειτο για το ίδιο κριτήριο καταχωρίσεως που είχε χρησιμοποιηθεί για την απόφαση περί εγγραφής που ακυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση NITC I.

33. Ακολούθησε ανταλλαγή αλληλογραφίας μεταξύ NITC και Συμβουλίου³⁷. Συγκεκριμένα, στις 27 Οκτωβρίου 2014, το Συμβούλιο απηύθυνε στην NITC έξι μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που περιείχαν τα σχετικά έγγραφα που μνημονεύονταν στην επιστολή του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2014. Τα έγγραφα αυτά περιείχαν στοιχεία σχετικά με τα συνταξιοδοτικά ταμεία που ήταν μέτοχοι της NITC και με τις δραστηριότητές της μεταφοράς πετρελαίου, τα περισσότερα δε εξ αυτών δεν έφεραν βέβαιη ημερομηνία³⁸, ενώ ένα είχε κατατεθεί από το Συμβούλιο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υποθέσεως NITC I³⁹.

34 Απόφαση NITC I (σκέψη 77, παραλειπομένων των παραπομπών).

35 Απόφαση NITC I (σκέψη 78).

36 Σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, χρόνος κοινοποίησης της απόφασης NITC I στους διαδίκους ήταν η 9η Ιουλίου 2014. Λαμβάνοντας υπόψη την προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 56, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού (δύο μήνες πλέον δέκα ημερών λόγω αποστάσεως), τα αποτελέσματα της πρώτης εγγραφής διατηρήθηκαν σε ισχύ έναντι της NITC έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2014.

37 Βλ. απόφαση NITC II (σκέψεις 23 έως 29).

38 Τα σχετικά έγγραφα, που επισυνάπτονται στο δικόγραφο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως της NITC, περιελάμβαναν τα εξής: 1) άρθρο με τίτλο «Divestment of State Companies in Iran» [Εκποίηση κρατικών εταιριών στο Ιράν] (χωρίς ημερομηνία, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 20 Δεκεμβρίου 2013), 2) άρθρο με τίτλο «New Labor Minister ends Saeed Mortazavi's appointment on the Social Security Organization's Board of Trustees» [Ο νέος υπουργός εργασίας παύει τον Saeed Mortazavi από το διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως], Iran Daily Brief (με ημερομηνία 19 Αυγούστου 2013, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 3) ιστοσελίδα του Social Security Organisation σχετικά με τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (προσπέλαση 13 Οκτωβρίου 2014, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 4) ανυπόγραφο κείμενο με τίτλο «Social Security Law of the Islamic Republic of Iran» [Νόμος περί κοινωνικής ασφαλίσεως της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν] (χωρίς ημερομηνία, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 5) έκθεση της Dun & Bradstreet σχετικά με τον Social Security Organisation (χωρίς ημερομηνία, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 6) έκθεση της Dun & Bradstreet σχετικά με το Civil Servants Pension Fund [ταμείο συντάξεων δημοσίων υπαλλήλων] (χωρίς ημερομηνία, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 7) ανεπίσημη μετάφραση αποσπάσματος από συνέντευξη του πρώην προέδρου της NITC M. Soofi (χωρίς ημερομηνία, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014), 8) επιστολή της NITC με ημερομηνία 19 Ιανουαρίου 2012 προς την ύπατη εκπρόσωπο της Ένωσης C. Ashton, με τίτλο «Statement of NITC in relation to this Lloyd's List article dated 18 January 2012 – "NITC to be targeted by sanctions"» [Δήλωση της NITC αναφορικά με το άρθρο του Lloyd's List της 18ης Ιανουαρίου 2012 με τίτλο «Η NITC απειλείται με κυρώσεις»] και 9) ιστοσελίδα της NIOC, όπου οι δραστηριότητες της NITC παρατίθενται ως θυγατρικής της NIOC (προσπέλαση 12 Φεβρουαρίου 2014, ημερομηνία καταχωρίσεως RELEX 16 Οκτωβρίου 2014). RELEX είναι η συντετμημένη ονομασία της Ομάδας Εξωτερικών Συμβούλων του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

39 Το Γενικό Δικαστήριο επικαλέστηκε το έγγραφο που μνημονεύεται στο σημείο 8 της υποσημειώσεως 38 κατά την εξέταση του λόγου ακυρώσεως που προέβαλε η NITC, περί παραβιάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως: βλ. απόφαση NITC I (σκέψεις 10 και 34).

34. Με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο παρέσχε στη NITC αποχαρακτηρισμένο απόσπασμα της προτάσεως περί εκ νέου εγγραφής της (στο εξής: πρόταση επανεγγραφής)⁴⁰. Όσον αφορά την οικονομική στήριξη προς την Ιρανική Κυβέρνηση μέσω των μετόχων της NITC, οι οποίοι ανήκουν ή ελέγχονται από την Κυβέρνηση, η πρόταση επανεγγραφής ανέφερε ότι, σύμφωνα με επίσημο έγγραφο της NITC της 21ης Αυγούστου 2006, η NITC ανήκε σε τρία συνταξιοδοτικά ταμεία –το State Retirement Fund (33 %), το Social Security Organisation (33 %) και το Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund (34 %)— και παρέθετε συναφώς αναλυτικότερα στοιχεία, μέσω παραπομπών σε πληροφορίες από δημόσιες πηγές και σε αρκετά από τα προαναφερθέντα σχετικά έγγραφα⁴¹.

35. Όσον αφορά την παροχή υλικοτεχνικής στηρίξεως από την NITC προς την Ιρανική Κυβέρνηση μέσω της μεταφοράς ιρανικών πετρελαιοειδών, η πρόταση επανεγγραφής ανέφερε ότι, σύμφωνα με επιστολή της NITC προς την ύπατη εκπρόσωπο της Ένωσης για τις εξωτερικές υποθέσεις και την πολιτική ασφαλείας, η NITC είναι κορυφαία παγκοσμίως ναυτιλιακή εταιρεία δεξαμενόπλοιων, οι δραστηριότητες της οποίας περιορίζονται στη μεταφορά αργού πετρελαίου⁴². Οι μεταφορικές δραστηριότητες της NITC στοιχειοθετήθηκαν περαιτέρω με παραπομπή προς τον ιστότοπο της NIOC και προς ένα άρθρο του Institute for the Study of War (ινστιτούτου πολεμικών μελετών) του 2012, την οποία το Συμβούλιο είχε θέσει υπόψη του Γενικού Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υποθέσεως NITC I, σύμφωνα με την οποία η NITC μετέφερε σχεδόν το ήμισυ του αργού πετρελαίου που παρήχθη στο Ιράν το 2011⁴³. Η πρόταση επανεγγραφής ανέφερε ότι, καθώς το πετρέλαιο αποτελεί πολύ σημαντική πηγή εσόδων για την Ιρανική Κυβέρνηση, η μεταφορά του από την NITC στις εξαγωγικές αγορές και η διανομή του σε λιμάνια και νησιά συνιστά βασικό υλικοτεχνικό ζήτημα για την εν λόγω Κυβέρνηση και αναπόσπαστο τμήμα του πετρελαϊκού εμπορίου⁴⁴. Επίσης, στην εν λόγω πρόταση επανεγγραφής αναφερόταν ότι, σύμφωνα με ειδησεογραφικές καταχωρίσεις, η Ιρανική Κυβέρνηση ήταν εξαρτώμενη από την NITC για την εξαγωγή πετρελαίου, παρετίθεντο δε σύνδεσμοι σε πέντε τέτοιες καταχωρίσεις (οι τρεις σε ημερομηνίες πριν από την πρώτη εγγραφή της NITC), καθώς και μία καταχώριση σχετικά με τις μεταφορικές δραστηριότητες της NITC μετά την έκδοση της αποφάσεως NITC I⁴⁵.

36. Με τις παρατηρήσεις της, η NITC υποστηρίζει ότι όλα τα ουσιώδη στοιχεία που επικαλέστηκε το Συμβούλιο κατά τον χρόνο της εκ νέου εγγραφής είναι και ήταν δημοσίως διαθέσιμα ή παρασχέθηκαν από την NITC στο πλαίσιο της αλληλογραφίας μεταξύ NITC και Ένωσης.

37. Στις 12 Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/236, η οποία τροποποιεί την απόφαση 2010/413 (στο εξής: απόφαση 2015/236)⁴⁶ και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/230, περί εφαρμογής του κανονισμού 267/2012 (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός 267/2012)⁴⁷. Με τις πράξεις αυτές (στο εξής, συλλήβδην: προσβαλλόμενες πράξεις), το Συμβούλιο ενέγραψε εκ νέου την NITC στο παράρτημα II της αποφάσεως 2010/413⁴⁸ και στο παράρτημα IX του κανονισμού 267/2012⁴⁹, βάσει του κριτηρίου καταχωρίσεως του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ',

40 Απόσπασμα από το έγγραφο COREU CFSP/0084/14, Doc 16211/14 LIMITE, της 27ης Νοεμβρίου 2014, το οποίο συνάπτεται στο δικόγραφο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως της NITC.

41 Πρόταση επανεγγραφής, σημεία 1 έως 6.

42 Πρόταση επανεγγραφής, σημείο 7.

43 Πρόταση επανεγγραφής, σημείο 8. Βλ. απόφαση NITC I (σκέψη 50).

44 Πρόταση επανεγγραφής, σημείο 9.

45 Πρόταση επανεγγραφής, σημείο 11 [όπου μνημονεύονται ειδησεογραφικές καταχωρίσεις με τις εξής ημερομηνίες (με την ίδια σειρά απαριθμήσεως): 21 Ιουνίου 2012, 17 Απριλίου 2012, 11 Δεκεμβρίου 2013, 15 Νοεμβρίου 2012, 16 Απριλίου 2012 (υποσημείωση 43 των παρούσων προτάσεων και το συνοδευτικό κείμενο) και 11 Ιουλίου 2014].

46 ΕΕ 2015, L 39, σ. 18.

47 ΕΕ 2015, L 39, σ. 3.

48 Απόφαση 2015/236, παράρτημα, μέρος Β, τιτλοφορούμενο «Οντότητες», σημείο 140.

49 Εκτελεστικός κανονισμός 2015/230, παράρτημα, μέρος Β, τιτλοφορούμενο «Οντότητες», σημείο 140.

της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012, περί προσώπων και οντοτήτων τα οποία παρέχουν στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση. Όπως προαναφέρθηκε, τούτο ήταν το ίδιο κριτήριο καταχωρίσεως στο οποίο είχε βασιστεί και η πρώτη εγγραφή.

38. Η NITC εγγράφηκε εκ νέου στον κατάλογο με την απόφαση 2015/236 και τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/230 (στο εξής: δεύτερη εγγραφή) για τους ακόλουθους λόγους:

«Η National Iranian Tanker Company παρέχει [οικονομική] στήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν μέσω των μετόχων της του Iranian State Retirement Fund (Κρατικό Συνταξιοδοτικό Ταμείο του Ιράν), του Iranian Social Security Organization (Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης του Ιράν) και του Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund (Συνταξιοδοτικό και Αποταμιευτικό Ταμείο Υπαλλήλων Πετρελαιοβιομηχανίας), οντότητες που ελέγχονται από την κυβέρνηση του Ιράν. Επιπλέον, η NITC είναι μια από τις μεγαλύτερες στον κόσμο επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δεξαμενόπλοιων αργού πετρελαίου και ένας από τους κυριότερους μεταφορείς ιρανικού αργού πετρελαίου. Συνεπώς, η NITC παρέχει υλικοτεχνική στήριξη στην κυβέρνηση του Ιράν μέσω της μεταφοράς ιρανικού πετρελαίου.»

39. Κατά συνέπεια, η εκ νέου εγγραφή της NITC βασίστηκε σε δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος αφορούσε την παροχή οικονομικής στήριξης από την NITC στην Ιρανική Κυβέρνηση μέσω των μετόχων της. Αυτός ήταν ο ίδιος λόγος που είχε χρησιμοποιηθεί για την πρώτη εγγραφή, τροποποιημένος εν μέρει ως προς τη διατύπωσή του και με την προσθήκη των επωνυμιών των τριών συνταξιοδοτικών ταμείων που ήταν μέτοχοι της NITC. Ο δεύτερος λόγος αφορούσε την παροχή υλικοτεχνικής στήριξης από την NITC στην Ιρανική Κυβέρνηση μέσω της οικονομικής της δραστηριότητας μεταφοράς ιρανικού πετρελαίου. Με την απόφαση NITC I, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν ότι μόνον το γεγονός ότι η NITC μεταφέρει ιρανικό πετρέλαιο δεν ισοδυναμεί με παροχή οικονομικής στήριξης στην Ιρανική Κυβέρνηση, αλλά δεν κλήθηκε να εξετάσει το ζήτημα της υλικοτεχνικής στήριξης⁵⁰.

40. Στις 16 Φεβρουαρίου 2015, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στην NITC τη δεύτερη εγγραφή⁵¹.

41. Σημειωτέον ότι στις 16 Ιανουαρίου 2016, το Συμβούλιο ανέστειλε⁵² τις συνέπειες της επανεγγραφής της NITC δυνάμει της απόφασης 2015/236, καθώς και της επανεγγραφής της⁵³ στον κατάλογο των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα δυνάμει του εκτελεστικού κανονισμού 2015/230⁵⁴. Τούτο πραγματοποιήθηκε στο ευρύτερο πλαίσιο του κοινού ολοκληρωμένου σχεδίου δράσεως (Joint Comprehensive Plan of Action, στο εξής: JCPOA)⁵⁵ μεταξύ των Ε3/ΕΕ+3⁵⁶ και του Ιράν, το οποίο ενσωματώνει μια μακροπρόθεσμη λύση στο ιρανικό πυρηνικό ζήτημα και περιλαμβάνει συνολική άρση των κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας, της Ένωσης και των εθνικών κυρώσεων που σχετίζονται με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν⁵⁷.

50 Βλ. σημείο 25 των παρούσων προτάσεων.

51 Απόφαση NITC II (σκέψη 32).

52 Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1863 του Συμβουλίου, της 18ης Οκτωβρίου 2015, για την τροποποίηση της αποφάσεως 2010/413 (ΕΕ 2015, L 274, σ. 174), άρθρο 1, παράγραφος 16.

53 Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/1862 του Συμβουλίου, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 267/2012 (ΕΕ 2015, L 274, σ. 161), άρθρο 1.

54 Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/37 του Συμβουλίου, της 16ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με την ημερομηνία εφαρμογής της αποφάσεως 2015/1863 (ΕΕ 2016, L 11 I, σ. 1). Πληροφορίες σχετικά με την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1861 για την τροποποίηση του κανονισμού 267/2012 και του εκτελεστικού κανονισμού 2015/1862 (ΕΕ 2016, C 15 I, σ. 1).

55 Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/iran/jcpoa-restrictive-measures/>.

56 Γαλλία, Γερμανία και Ηνωμένο Βασίλειο (Ε3), Κίνα, Ηνωμένες Πολιτείες και Ρωσική Ομοσπονδία (+3), με συμμετοχή της ύπατης εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

57 Βλ. Information Note on EU Sanctions to be lifted under the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) (πληροφοριακό σημείωμα σχετικά με τις κυρώσεις της Ένωσης που πρόκειται να αρθούν στο πλαίσιο του κοινού ολοκληρωμένου σχεδίου δράσεως), Βρυξέλλες, 16 Ιανουαρίου 2016, τελευταία ενημέρωση 3 Αυγούστου 2017, SN 10176/1/17 REV 1, διαθέσιμο στη διεύθυνση της υποσημειώσεως 55 των παρούσων προτάσεων.

III. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η απόφαση NITC II

42. Στις 24 Απριλίου 2015, η NITC άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με αίτημα τη ακύρωση των προσβαλλομένων πράξεων.

43. Επίσης, στις 24 Απριλίου 2015, η NITC υπέβαλε αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων για την αναστολή της εφαρμογής των προσβαλλόμενων πράξεων ως προς αυτήν.

A. Η διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση NITC II

44. Με διάταξη της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (T-207/15 R, EU:T:2015:535, στο εξής: διάταξη NITC II), ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της NITC, κρίνοντας ότι δεν πληρούνται οι όροι που αφορούν τη στάθμιση των συμφερόντων και του επείγοντος⁵⁸. Ωστόσο, ο Πρόεδρος θεώρησε ότι πληρούνταν ο όρος του *fumus boni juris*, δεδομένου ότι οι ισχυρισμοί των διαδίκων αποκάλυψαν την ύπαρξη νομικής διαμάχης όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), τα οποία καθιερώνουν αμφότερα το δικαίωμα σε αποτελεσματική προσφυγή, ήτοι σε αποτελεσματική ένδικη προστασία «τόσο στην πράξη όσο και στο δίκαιο»⁵⁹.

45. Δεδομένου ότι στους ισχυρισμούς των διαδίκων στην παρούσα υπόθεση γίνεται επίκληση της διατάξεως NITC II, θα παραθέσω τη συλλογιστική του Προέδρου επί του σημείου αυτού.

46. Ειδικότερα, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου παρατήρησε ότι, αν το Συμβούλιο δικαιούται να επικαλείται τη νομολογία επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, προκειμένου να θεραπεύει τις διαπιστωθείσες νομικές πλημμέλειες που αιτιολόγησαν την ακύρωση περιοριστικού μέτρου, θεσπίζοντας νέο μέτρο που έχει το ίδιο πρακτικό αποτέλεσμα με το προηγούμενο, και τούτο εντός πραγματικού πλαισίου το οποίο δεν έχει ουσιαστικά μεταβληθεί, το Συμβούλιο θα ήταν σε θέση να διατηρεί σε ισχύ, με τη συστηματική άσκηση αναιρέσεως, μια αδιάκοπη σειρά τέτοιων μέτρων, και τούτο χωρίς το πραγματικό πλαίσιο αυτών των μέτρων και των ακυρώσεων να έχει ουσιαστικά μεταβληθεί⁶⁰.

47. Κατά τον Πρόεδρο του Γενικού Δικαστηρίου, από την κατάσταση αυτή ανακύπτει το ζήτημα κατά πόσον το δικαίωμα σε πραγματική προσφυγή προϋποθέτει την εισαγωγή ενός στοιχείου παραγραφής, πράγμα που θα υποχρέωνε το Συμβούλιο να παρουσιάζει κατά την πρώτη εγγραφή το σύνολο των λόγων και των αποδείξεών του, και θα το εμποδίζε, ως εκ τούτου, σε περίπτωση που τα Δικαστήρια της Ένωσης επικρίνουν αυτούς τους λόγους και αυτές τις αποδείξεις, να κάνει εκ νέου χρήση τους προκειμένου να δικαιολογήσει την επανεγγραφή στους καταλόγους του ίδιου διαδίκου. Υπογράμμισε ότι η υπό κρίση περίπτωση φαινόταν να καταδεικνύει την ανάγκη καθιέρωσης ενός τέτοιου στοιχείου παραγραφής, δεδομένου ότι η οικονομική δραστηριότητα της NITC –που συνίσταται στη μεταφορά ιρανικού πετρελαίου– και η μετοχική σύνθεσή της δεν φαίνεται να μεταβλήθηκαν μεταξύ του χρόνου της πρώτης εγγραφής το 2012 και της νέας εγγραφής το 2015. Επίσης επισήμανε ότι οι αποδείξεις που μνημόνευσε το Συμβούλιο στις παρατηρήσεις του για την τεκμηρίωση της επανεγγραφής ήταν προγενέστερες της πρώτης εγγραφής της NITC, εκτός από ένα μεταγενέστερο έγγραφο που δεν περιείχε κανένα νέο στοιχείο⁶¹.

58 Διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου, της 16ης Ιουλίου 2015, National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (T-207/15 R, EU:T:2015:535, σκέψεις 59, 80 και 81).

59 Διάταξη NITC II, σκέψεις 43 [η οποία παραπέμπει στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Νοεμβρίου 2007, Ramadhi κ.λπ. κατά Αλβανίας (CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, § 48)] και 50.

60 Διάταξη NITC II (σκέψεις 43 και 44).

61 Διάταξη NITC II (σκέψεις 45 και 46).

48. Ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου διευκρίνισε περαιτέρω ότι η NITC δεν μπορούσε να επικαλεστεί το δεδικασμένο της απόφασης NITC I, υπό τη στενή έννοια του όρου, δεδομένου ότι, λόγω του χρόνου εκδόσεώς της, η απόφαση περί νέας εγγραφής αφορούσε διαφορετική περίοδο της οικονομικής δραστηριότητας της NITC από εκείνη της πρώτης εγγραφής. Και πάλι, παρατήρησε, η δραστηριότητα αυτή (η μεταφορά ιρανικού πετρελαίου), παρέμενε κατ' ουσίαν αμετάβλητη και η διαφορά των συναφών περιόδων δραστηριότητας ήταν αποτέλεσμα της επανεγγραφής της NITC, στην οποία προέβη το Συμβούλιο στηριχθέν σε επίσης κατ' ουσίαν αμετάβλητη πραγματική βάση. Συνεπώς, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι, το δεδικασμένο αποκλείεται μόνον χάρη στην τεχνητή παράταση εκ μέρους του Συμβουλίου της ισχύος των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν στην NITC, προβάλλοντας επί του παρόντος στοιχεία τα οποία θα μπορούσε να είχε επικαλεστεί κατά την πρώτη εγγραφή της. Ο Πρόεδρος σημείωσε ότι μια τέτοια προσέγγιση, έστω και αν δεν θεωρείται ασυμβίβαστη με την έννοια του δεδικασμένου, θα μπορούσε να συμβάλει σε προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής της NITC⁶².

49. Επομένως, κατά τον Πρόεδρο του Γενικού Δικαστηρίου, αφενός η νομολογία επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ ενδεχομένως χρήζει, υπό το πρίσμα του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, στενής ερμηνείας· αφετέρου, θα μπορούσε να αντιταχθεί ότι το περιεχόμενο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής δεν πρέπει να περιορίζεται αδικαιολόγητα μόνο σε προσφυγή ακυρώσεως συνοδευόμενη από αίτηση αναστολής εκτελέσεως, δεδομένου ότι ο θιγόμενος μπορεί να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως. Το ζήτημα αυτό θα κρινόταν από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της κύριας δίκης⁶³.

B. Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση NITC II

50. Με την απόφαση NITC II, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε στο σύνολό της την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε η NITC.

51. Η NITC προέβαλε πέντε λόγους ακυρώσεως, ο πρώτος από τους οποίους είναι ο πιο συναφής εν προκειμένω και αντλείται από παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς από προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη⁶⁴. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον συγκεκριμένο λόγο με το εξής σκεπτικό.

52. Πρώτον, όσον αφορά το δεδικασμένο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ένας από τους λόγους και τις αποδείξεις που επικαλέστηκε το Συμβούλιο προς στήριξη των προσβαλλομένων πράξεων διέφεραν από εκείνους που προβλήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση NITC I και, άρα, η επανεγγραφή της NITC δεν παραβίαζε την εν λόγω αρχή⁶⁵.

53. Όσον αφορά την οικονομική στήριξη, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το Συμβούλιο επικαλέστηκε νέα έγγραφα που δεν είχαν περιληφθεί στον φάκελο κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής και επί των οποίων το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε αποφανθεί με την απόφαση NITC I⁶⁶. Έκρινε ότι, μολονότι το Συμβούλιο επικαλέστηκε αποδείξεις που αφορούσαν, ως επί το πλείστον, χρόνο προγενέστερο της πρώτης εγγραφής, τούτο δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη σε βάρος του Συμβουλίου, δεδομένου ότι η λήψη αποδείξεων για την τεκμηρίωση των προβαλλόμενων εναντίον διαδίκου λόγων αποδεικνύεται ενίοτε δυσχερής, διότι, μεταξύ άλλων, το Συμβούλιο εξαρτάται από την επιμέλεια των κρατών μελών για την προσκόμιση των εν λόγω αποδείξεων⁶⁷. Είναι επομένως

62 Διάταξη NITC II (σκέψη 47).

63 Διάταξη NITC II (σκέψεις 48 και 49).

64 Απόφαση NITC II (σκέψη 39).

65 Απόφαση NITC II (σκέψεις 45, 46, 50 και 55).

66 Απόφαση NITC II (σκέψη 51).

67 Απόφαση NITC II (σκέψη 52).

πιθανό το Συμβούλιο να λάβει τις αποδείξεις που είναι αναγκαίες για την τεκμηρίωση των λόγων εγγραφής στον κατάλογο μετά τη λήψη της αποφάσεως περί εγγραφής. Μολονότι οι περιστάσεις αυτές δεν θεραπεύουν την παρατυπία της απόφασης περί πρώτης εγγραφής, ενδεχομένως αρκούν για να καταστήσουν νόμιμη μια μεταγενέστερη απόφαση περί εκ νέου εγγραφής που λαμβάνεται επί τη βάσει των ίδιων λόγων με εκείνους που είχαν προβληθεί κατά την πρώτη εγγραφή, στο μέτρο που οι αποδείξεις που συγκέντρωσε το Συμβούλιο τεκμηριώνουν επαρκώς κατά νόμο τους λόγους αυτούς⁶⁸.

54. Εξάλλου, όσον αφορά την υλικοτεχνική στήριξη, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, μολονότι το Συμβούλιο προέβαλε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στο πλαίσιο της προηγούμενης δίκης, τα πραγματικά περιστατικά που τεκμηριώνουν τον λόγο αυτόν, ήτοι τις δραστηριότητες της NITC για τη μεταφορά ιρανικού πετρελαίου, προς επίρρωση του λόγου περί οικονομικής στήριξεως, το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως εξέτασε αν η συμμετοχή της NITC στον ιρανικό ενεργειακό τομέα μπορεί να συνιστά υλικοτεχνική στήριξη προς την Ιρανική Κυβέρνηση⁶⁹. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε επίσης τον ισχυρισμό της NITC ότι το Συμβούλιο έπρεπε να είχε επικαλεστεί την ύπαρξη υλικοτεχνικής στήριξεως κατά την πρώτη εγγραφή, δεδομένου ότι ένας μόνο λόγος αρκεί για να αιτιολογηθεί η συμπερίληψη ενός προσώπου στους επίμαχους καταλόγους. Συνεπώς, το Συμβούλιο είναι ελεύθερο να επιλέγει τον λόγο που θεωρεί τον πλέον ενδεδειγμένο και τυχόν σφάλμα κατά την επιλογή του λόγου αυτού δεν εμποδίζει το Συμβούλιο να επικαλεστεί σε μεταγενέστερο χρόνο λόγο τον οποίο θα μπορούσε να είχε ήδη επικαλεστεί κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής⁷⁰.

55. Δεύτερον, όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, μολονότι το Συμβούλιο δεν άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως NITC I και δεν ενέγραψε εκ νέου την NITC εντός της προθεσμίας ασκήσεως αναιρέσεως, εκ του γεγονότος αυτού δεν θεμελιώνεται δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της NITC ότι δεν θα ακολουθούσε νέα εγγραφή, το δε Συμβούλιο δεν ήταν υποχρεωμένο να προβεί σε νέα εγγραφή εντός αυτής της προθεσμίας⁷¹.

56. Τέλος, όσον αφορά το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η επανεγγραφή της NITC ουδόλως επηρέασε την αποτελεσματικότητα της προσφυγής που ασκήθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως εκείνης, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση NITC I⁷². Τούτο δε για τρεις λόγους.

57. Πρώτον, η πρώτη εγγραφή ακυρώθηκε αναδρομικώς στην ενωσιακή έννομη τάξη, οπότε η NITC θεωρείται ως ουδέποτε συμπεριληφθείσα στον σχετικό κατάλογο για την περίοδο πριν από την έκδοση της αποφάσεως NITC I⁷³.

58. Δεύτερον, καμία από τις αρχές που επικαλέστηκε η NITC (δεδικασμένο, προστασία δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και ασφάλεια δικαίου) δεν απαγορεύει την εκ νέου εγγραφή της και, στο μέτρο που οι αποδείξεις κατά της NITC αρκούσαν για να δικαιολογήσουν την επανεγγραφή της, η ακύρωση της πρώτης εγγραφής στον κατάλογο δεν συνιστά στοιχείο ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα της δεύτερης⁷⁴.

68 Απόφαση NITC II (σκέψη 52).

69 Απόφαση NITC II (σκέψη 53).

70 Απόφαση NITC II (σκέψη 54).

71 Απόφαση NITC II (σκέψεις 56 έως 60).

72 Απόφαση NITC II (σκέψη 62).

73 Απόφαση NITC II (σκέψη 63).

74 Απόφαση NITC II (σκέψη 64).

59. Τρίτον, η ακύρωση της πρώτης εγγραφής, με την απόφαση NITC I, θα μπορούσε να αποτελέσει βάση αγωγής αποζημιώσεως⁷⁵. Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, οσάκις το Συμβούλιο αποφασίζει να επανεγγράψει ένα πρόσωπο μετά από απόφαση που ακυρώνει την πρώτη εγγραφή, πρέπει να είναι «ιδιαιτέρως αυστηρό» κατά την επανεξέτασή του, προκειμένου η απόφαση περί νέας εγγραφής να μην πάσχει από τις ίδιες παρατυπίες που διαπιστώθηκαν με την απόφαση περί ακυρώσεως και προκειμένου να μην υποβληθεί αδικαιολογήτως το ίδιο πρόσωπο, για δεύτερη φορά, σε περιοριστικά μέτρα⁷⁶. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, αν διαπιστωθεί ότι η επανεγγραφή της NITC πάσχει από τις ίδιες παρατυπίες με τις διαπιστωθείσες στην απόφαση NITC I, η αθέτηση της «υποχρέωσης αυστηρότητας» του Συμβουλίου μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση του παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του στο πλαίσιο μεταγενέστερης αγωγής αποζημιώσεως και, συνεπώς, η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου στην απόφαση NITC ότι η πρώτη εγγραφή ήταν παράνομη θα μπορούσε να διευκολύνει την επιδίκαση αποζημιώσεως στην NITC εξαιτίας μεταγενέστερων και αδικαιολόγητων εκ νέου εγγραφών⁷⁷.

IV. Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

60. Με αίτηση αναιρέσεως που κατέθεσε στις 24 Νοεμβρίου 2016, η NITC ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την απόφαση NITC II και να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις ως προς αυτήν, και, επικουρικώς, να αναγνωρίσει ότι αποκλείεται η εφαρμογή, ως προς την NITC, του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012, όπως έχουν τροποποιηθεί, λόγω ελλείψεως νομιμότητας. Η NITC ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα της αιτήσεως αναιρέσεως και της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

61. Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ή, επικουρικώς, εάν το Δικαστήριο αποφασίσει να αναιρέσει την απόφαση NITC II και να αποφανθεί οριστικώς το ίδιο, να απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως και το αίτημα περί διαπιστώσεως του ανεφάρμοστου των επίμαχων διατάξεων. Επίσης, το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να καταδικάσει την NITC στα δικαστικά έξοδα.

62. Η NITC και το Συμβούλιο παρέστησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου στις 24 Ιανουαρίου 2018.

V. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, και της τελεσιδικίας των δικαστικών αποφάσεων, καθώς και του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη

A. Επιχειρήματα των διαδίκων

63. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η NITC καλεί το Δικαστήριο να αναπτύξει τη νομολογία του, προκειμένου να περιοριστεί η εξουσία του Συμβουλίου όσον αφορά τις καταχωρίσεις στους καταλόγους, ώστε να μην είναι δυνατή η επαναφορά περιοριστικών μέτρων εναντίον προσώπου, βάσει του ίδιου κριτηρίου καταχωρίσεως και των ίδιων πραγματικών ισχυρισμών που έχουν απορριφθεί επί της ουσίας από τα Δικαστήρια της Ένωσης με προηγούμενη απόφαση. Η NITC υποστηρίζει ότι τούτο είναι αναγκαίο για να διασφαλιστεί το δικαίωμα του προσώπου σε πραγματική προσφυγή βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη. Σε αντίθετη περίπτωση, το Συμβούλιο είναι σε θέση να

⁷⁵ Απόφαση NITC II (σκέψη 65).

⁷⁶ Απόφαση NITC II (σκέψη 66).

⁷⁷ Απόφαση NITC II (σκέψη 67).

παρακρατά η να διατηρεί «σε εφεδρεία» νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς και να αντιδικεί κακόπιστα, στερώντας από τους διαδίκους το δικαίωμά τους σε πραγματική προσφυγή ως προς την απόφαση που κηρύσσει άκυρη την πρώτη εγγραφή. Το δίκαιο και η νομική πρακτική ως έχουν οδηγούν σε αέναη ανακύκλωση της αντιδικίας, απαιτώντας από τον εκάστοτε αντίδικο να άγεται ενώπιον των δικαστηρίων επ' αόριστον. Επίσης, δεδομένης της περιορισμένης δυνατότητας άσκησης αγωγής αποζημιώσεως και του γεγονότος ότι τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν αρνηθεί τη χορήγηση αναστολής εκτελέσεως ως προς τα περιοριστικά μέτρα, η NITC υποστηρίζει ότι είναι ακόμη πιο σημαντικό το Δικαστήριο να εφαρμόσει εν προκειμένω το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

64. Πρώτον, η NITC υπογραμμίζει τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, στην οποία: 1) υπέρ της NITC εκδόθηκε οριστική και δεσμευτική απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία ακυρώθηκε η πρώτη εγγραφή επί της ουσίας, 2) οι πραγματικοί ισχυρισμοί κατά της NITC δεν μεταβλήθηκαν έκτοτε ουσιωδώς και 3) οι πρόσθετες αποδείξεις που χρησιμοποιήθηκαν για την εκ νέου εγγραφή της NITC, οι οποίες δεν είχαν προβληθεί για την πρώτη εγγραφή, ήταν ανέκαθεν διαθέσιμες στο Συμβούλιο, εφόσον αυτό ενεργούσε με εύλογη επιμέλεια.

65. Συναφώς, η NITC επισημαίνει ότι οι πραγματικοί ισχυρισμοί για την επανεγγραφή της είναι οι ίδιοι με εκείνους που επικαλέστηκε ανεπιτυχώς το Συμβούλιο για να δικαιολογήσει την πρώτη εγγραφή, ήτοι ότι η NITC παρέχει στήριξη στην Ιρανική Κυβέρνηση, διότι, πρώτον, οι μέτοχοί της (ορισμένα ιρανικά συνταξιοδοτικά ταμεία) ελέγχονται από την εν λόγω Κυβέρνηση και, δεύτερον, διότι αποτελεί βασικό μεταφορέα ιρανικού πετρελαίου, το οποίο συνιστά σημαντική πηγή εσόδων για την Ιρανική Κυβέρνηση. Το Συμβούλιο απλώς «αναβάπτισε» τους ίδιους πραγματικούς ισχυρισμούς από οικονομική σε υλικοτεχνική στήριξη. Δεδομένου ότι το επίδικο κριτήριο καταχωρίσεως περιλαμβάνει έναν ενδεικτικό κατάλογο των μορφών στηρίξεως που μπορεί να παρέχονται στην Ιρανική Κυβέρνηση, η NITC υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο θα μπορούσε να συνεχίσει να την επανεγγράφει με βάση τους ίδιους πραγματικούς ισχυρισμούς, χρησιμοποιώντας κάθε φορά διαφορετικούς χαρακτηρισμούς, ανεξάρτητα από το πόσο συχνά δικαιώνεται ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

66. Επιπροσθέτως, η NITC υποστηρίζει ότι όλα τα ουσιώδη στοιχεία που επικαλέστηκε το Συμβούλιο για την επανεγγραφή της ήταν δημοσίως διαθέσιμα έγγραφα που είχαν ληφθεί από το διαδίκτυο ή είχαν παρασχεθεί από την NITC στην αλληλογραφία της με την Ένωση. Επιπλέον, η NITC ισχυρίζεται ότι στο μέτρο που τα έγγραφα ήταν στη διάθεση του Συμβουλίου πριν από την πρώτη εγγραφή, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη υπέχουν αμοιβαία υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας, και ως εκ τούτου το Συμβούλιο οφείλει να διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν συγκεντρώσει όλες τις διαθέσιμες αποδείξεις για την τεκμηρίωση των ισχυρισμών του κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής.

67. Δεύτερον, η NITC υποστηρίζει ότι πρέπει να γίνει δεκτή η επισήμανση που διατυπώνεται στη διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση NITC II, σύμφωνα με την οποία η νομολογία επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Τούτο συνεπάγεται την επιβολή ενός στοιχείου παραγραφής, ούτως ώστε το Συμβούλιο να είναι υποχρεωμένο να συμπεριλαμβάνει όλους τους λόγους και τις αποδείξεις στην πρώτη εγγραφή και να μην τους επικαλείται για την επανεγγραφή του ίδιου προσώπου, πράγμα που κατά την NITC συνιστά την ορθή προσέγγιση. Η NITC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη τα σημεία αυτά στην απόφαση NITC II και ότι ερμήνευσε στενά το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής. Όσον αφορά το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, η NITC αμφισβητεί επίσης τον ισχυρισμό του Συμβουλίου ότι με την εκ των υστέρων θεώρηση και υπό το πρίσμα της αποφάσεως NITC I κατέληξε στη εξέταση της παροχής υλικοτεχνικής στηρίξεως από την NITC βασιζόμενο στην οικονομική της δραστηριότητα μεταφοράς πετρελαίου, και υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο είχε ήδη προβάλει ανεπιτυχώς ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της υποθέσεως NITC I, επιχειρήματα που βασίζονταν στην εν λόγω δραστηριότητα σε σχέση με την παροχή οικονομικής στηρίξεως..

68. Τρίτον, η NITC θεωρεί ότι, μολονότι η αρχή του δεδικασμένου δεν είναι άμεσα εφαρμοστέα στην υπό κρίση περίπτωση, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και οι λοιπές παρατιθέμενες αρχές επιβάλλουν στο Συμβούλιο «να προβάλει όλους τους ισχυρισμούς του» ώστε να εξεταστούν ταυτοχρόνως, ελλείψει επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος περί του αντιθέτου⁷⁸. Υπογραμμίζει ότι, ως εκ τούτου, ο εν λόγω φραγμός δεν θα είναι απόλυτος και ότι, ακόμη και αν κάποια μέρη θα μπορούσαν να ωφεληθούν αδικαιολόγητα σε ορισμένες περιπτώσεις, τούτο δεν θα διαφέρει από την προσέγγιση που έχει υιοθετηθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου για άλλους τύπους δικονομικών φραγμών, όπως οι προθεσμίες, και εν πάση περιπτώσει, ελλείψει τέτοιων περιορισμών, οι συνέπειες για τους ιδιώτες είναι ιδιαιτέρως σοβαρές σε περιπτώσεις επιβολής περιοριστικών μέτρων.

69. Τέταρτον, η NITC θεωρεί εντυπωσιακό το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν επιχειρεί να εξηγήσει ή να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του σε σχέση με την επανεγγραφή της, και ισχυρίζεται ότι η επίκληση των αποφάσεων Kadı, OMPI και Interporc από το Συμβούλιο είναι άστοχη.

70. Πέμπτον, η NITC υπενθυμίζει τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ και τονίζει ότι το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη πρέπει να είναι αποτελεσματικό τόσο στην πράξη όσο και στο δίκαιο.

71. Το Συμβούλιο απορρίπτει τον ισχυρισμό της NITC ότι οι αρχές του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της τελεσιδικίας των δικαστικών αποφάσεων, καθώς και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του αντίκεινται στην απόφαση περί νέας εγγραφής στην υπό κρίση υπόθεση.

72. Πρώτον, το Συμβούλιο υποστηρίζει, με βάση τις αποφάσεις Kadı, OMPI και Interporc, ότι δεν είναι υποχρεωμένο να επικαλείται όλους τους πιθανούς λόγους και αποδείξεις κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής και ότι η αιτιολογία της απόφασεως περί νέας εγγραφής δεν είναι αναγκαίο να περιορίζεται σε μεταγενέστερα γεγονότα ή περιστάσεις ή σε αποδείξεις που κατέστησαν διαθέσιμες μόνο μετά την αρχική εγγραφή.

73. Δεύτερον, το Συμβούλιο, επικαλούμενο το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, υποστηρίζει ότι απόκειται στο οικείο όργανο να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί με την απόφαση των δικαστηρίων της Ένωσης. Συναφώς, υπογραμμίζει ότι απόκειται στο Συμβούλιο και όχι στο Δικαστήριο να εξετάσει όλα τα ενδεχομένως κρίσιμα πραγματικά περιστατικά και να αποφασίσει εάν το οικείο πρόσωπο θα πρέπει να εγγραφεί στον κατάλογο εκ νέου. Το Συμβούλιο τονίζει επίσης ότι η έκταση του ελέγχου βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ διαφέρει από εκείνη των συστημάτων του common law και ότι η προσπάθεια της NITC να περιορίσει τη νομολογία επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων είναι ατελέσφορη.

74. Τρίτον, το Συμβούλιο αμφισβητεί τον ισχυρισμό της NITC ότι απλώς μετέβαλε τον χαρακτηρισμό των ιδίων πραγματικών περιστατικών από οικονομική σε υλικοτεχνική στήριξη και υποστηρίζει ότι η υλικοτεχνική στήριξη συνιστά εντελώς διακριτό λόγο. Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι διδάσκεται από τη νομολογία περί περιοριστικών μέτρων και ότι, εκ των υστέρων, θα μπορούσε να είχε εξετάσει τον λόγο περί υλικοτεχνικής στήριξεως κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής. Ωστόσο, κατά τη γνώμη του, μπορούσε βασίμως να χαρακτηρίσει τη στήριξη που παρείχε η NITC ως οικονομική, μέσω των μετόχων της, για τον λόγο δε αυτόν προέβη στη σχετική επισήμανση κατά την πρώτη εγγραφή, και δεν είναι υποχρεωμένο να προσδιορίζει κάθε πιθανό λόγο στήριξεως που μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέχει στην Ιρανική Κυβέρνηση η εκάστοτε οντότητα.

⁷⁸ Στις παρατηρήσεις της, η NITC θεωρεί ότι η θέση αυτή απορρέει από συναφή νομολογία του Ηνωμένου Βασιλείου στο πλαίσιο αστικών διαφορών, παραθέτοντας ως παραδείγματα τις αποφάσεις Henderson κατά Henderson (1843) 3 Hare 100, και Johnson κατά Gore Wood [2002] 2 AC 1.

75. Τέταρτον, το Συμβούλιο διατείνεται ότι, κατά την έκδοση αποφάσεων επανεγγραφής, δεν ενεργεί κατά τρόπο καταχρηστικό, όπως αποδεικνύεται και από την πρακτική του σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν. Επίσης, επισημαίνει ότι προβλέπεται άσκηση αγωγής αποζημιώσεως, εάν το Συμβούλιο εκδώσει απόφαση περί νέας εγγραφής, χωρίς να λάβει υπόψη του προηγούμενη απόφαση των δικαστηρίων της Ένωσης.

76. Πέμπτον, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η διάταξη NITC II απλώς υπεδείκνυε ότι υπήρχε νομική διαμάχη μεταξύ των διαδίκων, η οποία έχρηζε εξετάσεως στην κύρια δίκη, χωρίς να διαπιστώνει ότι η απόφαση περί νέας εγγραφής προσέβαλλε το δικαίωμα της NITC σε πραγματική προσφυγή.

B. Ανάλυση

77. Με βάση την ακόλουθη ανάλυση, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί. Μολονότι θεωρώ ότι η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να κριθεί βάσει των αποφάσεων Kadi, OMPI και Interporc, και ότι τα περιοριστικά μέτρα που λαμβάνονται από το Συμβούλιο περιορίζονται από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένης της συναφούς νομολογίας του ΕΔΔΑ επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ, δεν θεωρώ ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η απόφαση περί νέας εγγραφής ήταν συμβατή με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, ούτε ότι υπέπεσε σε άλλη πλάνη περί το δίκαιο της Ένωσης.

78. Η ανάλυσή μου διαιρείται σε τρία κύρια μέρη.

79. Πρώτον, θα ξεκινήσω με ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις, προκειμένου να οριοθετήσω τα κρίσιμα νομικά ζητήματα που τίθενται ενώπιον του Δικαστηρίου με την παρούσα αίτηση αναιρέσεως.

80. Δεύτερον, θα προβώ σε εκτίμηση του ζητήματος της συνάφειας των αποφάσεων Kadi, OMPI και Interporc υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

81. Τρίτον, θα εξετάσω το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, λαμβάνοντας υπόψη: α) τη νομολογία του Δικαστηρίου επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, β) τη συναφή νομολογία του ΕΔΔΑ επί του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ και γ) την εφαρμογή του υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

82. Εκ πρώτης όψεως, τα ζητήματα που τίθενται με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως μπορεί να εμφανίζουν μια απατηλή απλότητα⁷⁹. Η νομολογία του Δικαστηρίου επί των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης είναι πάγια και, κατά τη γνώμη μου, εφαρμόστηκε ορθά από το Γενικό Δικαστήριο στην απόφαση NITC II. Επίσης, δεν αμφισβητείται ότι εμποδίστηκε η πρόσβαση της NITC σε δικαιοδοτικό όργανο για τη διενέργεια δικαστικού ελέγχου των προσβαλλόμενων πράξεων, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου επί του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής⁸⁰. Επιπλέον, η νομολογία του Δικαστηρίου επί του

⁷⁹ Δανείζομαι την έκφραση από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα R.J. Colomer στην υπόθεση Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ. (C-310/97 P, EU:C:1999:36, σημείο 2).

⁸⁰ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2014, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, σκέψη 95), και της 16ης Μαΐου 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, σκέψεις 44 έως 59). Επίσης, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:2, σημείο 67) και της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση UBS Europe κ.λπ. (C-358/16, EU:C:2017:606, σημείο 77).

άρθρου 266 ΣΛΕΕ –κατά την οποία απόκειται στο θεσμικό όργανο του οποίου η πράξη έχει κηρυχθεί άκυρη με απόφαση των δικαστηρίων της Ένωσης να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως⁸¹– παρέχει στο οικείο όργανο περιθώριο εκτιμήσεως για το πώς να ενεργήσει⁸².

83. Ωστόσο, αν εξεταστούν διεξοδικότερα, τα ζητήματα που τίθενται με την παρούσα αίτηση αναιρέσεως είναι πιο λεπτά και πιο περίπλοκα.

84. Με απλά λόγια, η παρούσα αίτηση αναιρέσεως επάγεται την εξέταση του κατά πόσον το περιθώριο εκτιμήσεως που παρέχεται σε όργανο της Ένωσης βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, όσον αφορά τα μέτρα που πρέπει να λάβει για να άρει την πλημμέλεια που διαπιστώθηκε με απόφαση των δικαστηρίων της Ένωσης, περιορίζεται από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όπως κατοχυρώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη, υπό το πρίσμα της συναφούς νομολογίας του ΕΔΔΑ επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ. Η απόφαση του Συμβουλίου, εν προκειμένω, να εγγράψει εκ νέου την NITC, αφού το Γενικό Δικαστήριο κήρυξε άκυρη την πρώτη εγγραφή, θέτει επιτακτικά αυτό το ζήτημα στο επίκεντρο.

85. Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μου, το βασικό ζήτημα που εγείρεται με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως αφορά κατ' ουσίαν το κατά πόσον είναι αναγκαίο το Δικαστήριο να βελτιώσει τη νομολογία του επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όπως κατοχυρώνεται από το άρθρο 47 του Χάρτη, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ένδικη προστασία των ιδιωτών στο πλαίσιο διαφορών που αφορούν αποφάσεις επανεγγραφής, αλλά και, ενδεχομένως, ευρύτερα.

86. Η παρούσα υπόθεση άπτεται επίσης της ερμηνείας ορισμένων αρχών που επικαλείται η NITC –δεδεικασμένο, ασφάλεια δικαίου, προστασία δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και τελεσιδικία των αποφάσεων. Ειδικότερα, βάσει των παρατηρήσεων που διατύπωσε ο εκπρόσωπος της NITC κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, θεωρώ όλα αυτά τα επιχειρήματα ως υποσύνολο του ισχυρισμού ότι η NITC είχε δικαίωμα πραγματικής προσφυγής βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη ως προς την πρώτη εγγραφή, το οποίο όμως δεν μπόρεσε να ασκήσει. Κατά συνέπεια, θα εξεταστούν μόνο στο μέτρο που είναι συναφή προς τους ισχυρισμούς της NITC αναφορικά με το άρθρο 47 του Χάρτη.

2. Οι αποφάσεις Kadi, OMPI και Interporc υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως

87. Φρονώ ότι η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να κριθεί βάσει των αποφάσεων Kadi, OMPI και Interporc για τους ακόλουθους λόγους.

88. Πρώτον, στην απόφαση Kadi I⁸³, η οποία αφορά τον δικαστικό έλεγχο περιοριστικών μέτρων της Ένωσης που εφαρμόζουν ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της τρομοκρατίας, το Δικαστήριο έκρινε μεταξύ άλλων ότι, επειδή το Συμβούλιο παρέλειψε να γνωστοποιήσει στον Υ.Α. Kadi τους λόγους της εγγραφής του και τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η εγγραφή, και δεν του παρείχε δικαίωμα ακροάσεως, τα θεμελιώδη δικαιώματά του άμυνας και αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου είχαν παραβιαστεί και συνέτρεχε

81 Το άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει τα εξής: «Το θεσμικό ή λοιπό όργανο ή οργανισμός των οποίων η πράξη εκηρύχθη άκυρη ή των οποίων η παράλειψη εκηρύχθη αντίθετη προς τις Συνθήκες, οφείλουν να λαμβάνουν τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

82 Βλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, EU:C:2016:434, σκέψεις 52 και 53). Επίσης, βλ. ενότητα V, μέρος 2, παράγραφος, 3, στοιχείο 1, των παρούσων προτάσεων.

83 Απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, στο εξής: απόφαση Kadi I).

αδικαιολόγητος περιορισμός του θεμελιώδους δικαιώματος της ιδιοκτησίας⁸⁴. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο ακύρωσε τα επίμαχα μέτρα ως προς τον Υ.Α. Kadi, διατηρώντας ωστόσο σε ισχύ τα αποτελέσματα των μέτρων αυτών για μέγιστη περίοδο τριών μηνών, ώστε το Συμβούλιο να άρει τις διαπιστωθείσες παραβάσεις⁸⁵.

89. Προς άρση των λόγω παραβάσεων, η Επιτροπή κοινοποίησε στον Υ.Α. Kadi τη συνοπτική έκθεση περί των λόγων εγγραφής του στον κατάλογο των περιοριστικών μέτρων, την οποία είχε διαβιβάσει το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, και του έδωσε τη δυνατότητα να διατυπώσει παρατηρήσεις επί των λόγων αυτών· κατόπιν τούτων, η Επιτροπή έκρινε ότι η εγγραφή του Υ.Α. Kadi ήταν δικαιολογημένη και συνεπώς διατήρησε το όνομά του στον κατάλογο των περιοριστικών μέτρων, λόγω της συνδέσεώς του με το δίκτυο της Αλ Κάιντα⁸⁶. Με άλλα λόγια, ο Υ.Α. Kadi δεν διαγράφηκε από τον κατάλογο, όπως συνέβη με την NITC.

90. Στη συνέχεια, ο Υ.Α. Kadi προσέβαλε τα περιοριστικά μέτρα περί διατήρησης της εγγραφής του, τα οποία ακυρώθηκαν από το Γενικό Δικαστήριο⁸⁷. Κατόπιν της επιτυχούς αυτής προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και της ασκήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ηνωμένο Βασίλειο, στην υπόθεση Kadi II⁸⁸, το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως, αφού εξέτασε εκ νέου ζητήματα σχετικά με τον δικαστικό έλεγχο των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης που λαμβάνονται κατ' εφαρμογήν αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και με το κατά πόσον η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Υ.Α. Kadi απαιτούσε τη γνωστοποίηση των στοιχείων και των αποδείξεων στις οποίες βασίστηκε η απόφαση, δεδομένου ότι η Επιτροπή διατήρησε την εγγραφή του βάσει συνοπτικής εκθέσεως των λόγων εγγραφής που παρέσχε το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών⁸⁹. Το Δικαστήριο, ως προς έναν από τους λόγους, διαπίστωσε ότι, μολονότι τα στοιχεία που αφορούν πραγματικά περιστατικά που διαδραματίστηκαν το 1992 θα μπορούσαν να αρκούν για να δικαιολογήσουν την αρχική εγγραφή του Υ.Α. Kadi το 2002, τα ίδια στοιχεία, χωρίς άλλη τεκμηρίωση, δεν μπορούν πλέον να δικαιολογήσουν τη διατήρηση της εγγραφής του ονόματός του το 2008, λαμβανομένης υπόψη της χρονικής αποστάσεως μεταξύ των δύο πράξεων⁹⁰.

91. Συνεπώς, δεδομένου ότι η απόφαση περί εγγραφής στην υπόθεση Kadi I δεν περιείχε κανέναν λόγο, στην υπόθεση Kadi II το Δικαστήριο εξέτασε για πρώτη φορά τους λόγους και τις αποδείξεις που επικαλέστηκε το θεσμικό όργανο της Ένωσης για να στηρίξει τη διατήρηση της εγγραφής του Υ.Α. Kadi στον κατάλογο. Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μου, στην υπόθεση Kadi II το Δικαστήριο δεν προέβη σε εκτίμηση της νομιμότητας αποφάσεως περί νέας εγγραφής που ελήφθη από το Συμβούλιο βάσει λόγων και πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων είχαν αποφανθεί τα δικαστήρια της Ένωσης στο πλαίσιο προγενέστερης προσφυγής ακυρώσεως.

92. Δεύτερον, η απόφαση ΟΜΠΙ II⁹¹ δεν αποτέλεσε αντικείμενο κατ' αναίρεση αποφάσεως του Δικαστηρίου και δεν το δεσμεύει

84 Απόφαση Kadi I (σκέψεις 333 έως 371).

85 Απόφαση Kadi I (σκέψεις 372 έως 376).

86 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Υ. Bot στην υπόθεση Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:176, σημεία 19 έως 28).

87 Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, Kadi κατά Επιτροπής (T-85/09, EU:T:2010:418).

88 Απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, στο εξής: απόφαση Kadi II).

89 Απόφαση Kadi II (σκέψεις 103 έως 134).

90 Kadi II (σκέψη 156).

91 Απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου (T-256/07, EU:T:2008:461, στο εξής: απόφαση ΟΜΠΙ II), παραίτηση από την αίτηση αναιρέσεως με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 3ης Ιουνίου 2009, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου (C-576/08 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:335). Υπήρξε και τρίτη απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου (T-284/08, EU:T:2008:550), κατά της οποίας ασκήθηκε αίτηση αναιρέσεως, η οποία απορρίφθηκε με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (C-27/09 P, EU:C:2011:853).

93. Τούτου λεχθέντος, σε εκείνη την περίπτωση, η καταχωρισμένη οντότητα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του Συμβουλίου περί εκ νέου εγγραφής της, στο πλαίσιο αυτοτελών περιοριστικών μέτρων της Ένωσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι η απόφαση περί νέας εγγραφής παραβίαζε το άρθρο 266 ΣΛΕΕ και την προηγούμενη απόφαση⁹², με την οποία το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση περί αρχικής εγγραφής λόγω ελλείψεως αιτιολογίας (τυπικά ελαττώματα) και προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας (διαδικαστικά ελαττώματα)⁹³. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι η απόφαση περί νέας εγγραφής βασίστηκε στην ίδια εθνική απόφαση και στα ίδια αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την προηγούμενη απόφαση και ότι το Συμβούλιο δεν είχε δικαίωμα να «ανακυκλώσει» τα στοιχεία αυτά ώστε να διαμορφώσει τη βάση αποφάσεως περί νέας εγγραφής, υπό το πρίσμα των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης⁹⁴.

94. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε αυτόν τον ισχυρισμό, κρίνοντας τα εξής: «Συναφώς, αρκεί να σημειωθεί ότι η ακύρωση μιας πράξεως λόγω *τυπικών ή διαδικαστικών ελαττωμάτων* δεν θίγει το δικαίωμα του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, να εκδώσει νέα πράξη στηριζόμενο στα ίδια πραγματικά και νομικά στοιχεία με αυτά επί των οποίων στηρίχθηκε η ακυρωθείσα πράξη, εφ' όσον τη φορά αυτή τηρεί τους *τυπικούς και διαδικαστικούς κανόνες* των οποίων κυρώθηκε η παράβαση και εφ' όσον γίνεται δεόντως σεβαστή η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων»⁹⁵. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, ακόμη και αν αποδειχθεί ότι η απόφαση περί επανεγγραφής βασίστηκε στην ίδια εθνική απόφαση και στα ίδια αποδεικτικά στοιχεία με την προηγούμενη απόφαση, τούτο ουδεμία επιρροή ασκεί στη νομιμότητα της εν λόγω αποφάσεως, καθώς και ότι η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της προσφεύγουσας έγινε δεόντως σεβαστή⁹⁶.

95. Ως εκ τούτου, η απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ αφορούσε μόνο την περίπτωση κατά την οποία η αρχική απόφαση περί εγγραφής ακυρώθηκε λόγω τυπικών και διαδικαστικών ελαττωμάτων. Δεν ισχύει το ίδιο στην περίπτωση της πρώτης εγγραφής που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία ακυρώθηκε επί της ουσίας⁹⁷. Επίσης, δεδομένου ότι η αρχική εγγραφή δεν περιείχε κανέναν λόγο, η απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ αφορούσε περίπτωση κατά την οποία το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε για πρώτη φορά τους λόγους και τις αποδείξεις που παρατέθηκαν στην απόφαση περί νέας εγγραφής.

96. Τρίτον, η απόφαση Interporc⁹⁸ εντάσσεται στο πεδίο της προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και συγκεκριμένα της Επιτροπής, βάσει του τότε κώδικα συμπεριφοράς της⁹⁹. Η διαφορά ανέκυψε διότι η προσφεύγουσα ζήτησε πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα στα οποία βασίστηκε η απόφαση των εθνικών αρχών να της ζητήσουν να καταβάλει εισαγωγικούς δασμούς¹⁰⁰. Μετά την

92 Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου (T-228/02, EU:T:2006:384, μη αναιρεσιβληθείσα, στο εξής: απόφαση ΟΜΠΙ Ι).

93 Απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ (σκέψεις 3, 50 και 52).

94 Απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ (σκέψεις 72 και 73).

95 Απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ (σκέψη 75, η οποία παραπέμπει στη σκέψη 65). Η υπογράμμιση δική μου.

96 Απόφαση ΟΜΠΙ ΙΙ (σκέψη 76, η οποία παραπέμπει στη σκέψη 67).

97 Σημειωτέον ότι στην απόφαση NITC I το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, στο πλαίσιο της εξετάσεως του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προβαλλόμενη παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, ότι ο ισχυρισμός της NITC ότι οι μέτοχοί της δεν διατηρούσαν πλέον δεσμούς με την Ιρανική Κυβέρνηση αφορούσε την εκτίμηση της βασιμότητας των λόγων που προέβαλε το Συμβούλιο και, συνεπώς, αφορούσε την *ουσιαστική νομιμότητα* της αποφάσεως περί εγγραφής. Το ζήτημα αυτό διέφερε από το ζήτημα εάν η εγγραφή είχε στηριχθεί σε λόγους που αφορούσαν ουσιώδη τύπο. Βλ. απόφαση NITC I (σκέψη 46).

98 Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2003, Interporc Im- und Export κατά Επιτροπής (C-41/00 P, EU:C:2003:125, στο εξής: απόφαση Interporc).

99 Απόφαση 94/90/ΕΚ της Επιτροπής, της 8ης Φεβρουαρίου 1994, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής (ΕΕ 1994, L 46, σ. 58), για την εφαρμογή του συννημένου σε αυτήν κώδικα συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής και Συμβουλίου. Η εν λόγω απόφαση καταργήθηκε με την απόφαση 2001/937/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ, της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 2001, για την τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού (ΕΕ 2001, L 345, σ. 94), με αντικείμενο την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43, στο εξής: κανονισμός 1049/2001). Σημειωτέον ότι ο κανονισμός αυτός βασίζεται στο νυν άρθρο 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, το οποίο, από κοινού με το άρθρο 42 του Χάρτη, κατοχυρώνει το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης ως ζήτημα πρωτογενούς ενωσιακού δικαίου.

100 Απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 1998, Interporc κατά Επιτροπής (T 124/96, EU:T:1998:25, σκέψεις 9 έως 13, στο εξής: απόφαση Interporc Ι).

απόρριψη της αρχικής αιτήσεως της προσφεύγουσας, ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής εξέδωσε απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η επαναληπτική αίτησή της, βάσει της εξαιρέσεως για λόγους προστασίας του δημόσιου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες)¹⁰¹, η δε απόφαση αυτή ακυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας¹⁰².

97. Σε εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως, βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, ο Γενικός Γραμματέας εξέδωσε νέα απόφαση, απορρίπτοντας και πάλι την επαναληπτική αίτηση με διαφορετική αιτιολογία, επικαλούμενος έναν νέο λόγο (τον λεγόμενο κανόνα του συντάκτη του εγγράφου)¹⁰³, καθώς και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος (δικαστικές διαδικασίες)¹⁰⁴. Η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της νέας αποφάσεως, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η νέα απόφαση δεν μπορούσε να στηριχθεί σε λόγους που δεν είχαν ληφθεί υπόψη στην αρχική απόφαση¹⁰⁵.

98. Με την απόφαση *Interporc*, το Δικαστήριο απέρριψε κατ' αναίρεση το επιχείρημα αυτό. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα της πρώτης αποφάσεως συνεπάγονταν ότι, αφενός, η αρχική απόφαση θεωρήθηκε ως μηδέποτε υπάρξασα και, αφετέρου, ο Γενικός Γραμματέας ήταν υποχρεωμένος, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει νέα απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο καλώς έκρινε ότι ο Γενικός Γραμματέας μπορούσε να προβεί σε πλήρη επανεξέταση της αιτήσεως προσβάσεως στα έγγραφα και, κατά συνέπεια, να επικαλεστεί με τη μεταγενέστερη απόφαση άλλους λόγους, πέραν εκείνων επί των οποίων στήριξε την αρχική απόφαση και, ειδικότερα, τον κανόνα του συντάκτη του εγγράφου¹⁰⁶. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι η δυνατότητα πλήρους επανεξετάσεως συνεπάγεται επίσης ότι ο Γενικός Γραμματέας δεν ήταν υποχρεωμένος να επαναλάβει, με τη μεταγενέστερη απόφαση, όλους τους λόγους απορρίψεως για να εκδώσει απόφαση διασφαλίζουσα την ορθή εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως, αλλά όφειλε απλώς να στηριχθεί σε εκείνους τους λόγους που θεωρούσε, στο πλαίσιο της εξουσίας του εκτιμήσεως, ότι έπρεπε να εφαρμοστούν στην προκειμένη περίπτωση¹⁰⁷.

99. Κατά συνέπεια, μολοντί θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η απόφαση *Interporc* παρέχει έρεισμα όσον αφορά την ευχέρεια του Συμβουλίου να προβάλλει νέο λόγο (εν προκειμένω την ύπαρξη υλικοτεχνικής στηρίξεως), προκειμένου να τεκμηριώσει την επανεγγραφή της NITC στον κατάλογο, έχω τη γνώμη ότι συντρέχουν τρεις σοβαροί λόγοι για τους οποίους η ως άνω υπόθεση διαφέρει από την παρούσα αίτηση αναίρέσεως.

100. Πρώτον, η απόφαση *Interporc* ανήκει σε διαφορετικό τομέα, ο οποίος αφορά την πρόσβαση σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης (και μάλιστα στις αρχές της εφαρμογής του οικείου συστήματος), εντός του οποίου το ενωσιακό νομικό πλαίσιο και οι προς επίτευξη στόχοι της Ένωσης διαφέρουν από το πλαίσιο και τους στόχους της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Ασφάλειας («ΚΕΠΠΑ»), στην οποία εντάσσονται τα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης. Εξάλλου, κατά τη γνώμη μου, οι άμεσες συνέπειες για τη έννομη κατάσταση του προσφεύγοντος είναι σοβαρότερες όταν πρόκειται για την επιβολή περιοριστικών μέτρων εις βάρος του. Όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο, η δέσμευση κεφαλαίων έχει σημαντικές επιπτώσεις, καθώς θίγει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ενδιαφερομένου¹⁰⁸.

101 Απόφαση *Interporc I* (σκέψεις 14 έως 18).

102 Απόφαση *Interporc I* (σκέψεις 54 έως 57). Κατά αυτής της αποφάσεως δεν ασκήθηκε αναίρεση.

103 Ίσχυε κατά τον χρόνο της αποφάσεως απαλείφθηκε με τον κανονισμό 1049/2001.

104 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1999, *Interporc* κατά Επιτροπής (T-92/98, EU:T:1999:308, σκέψη 20, στο εξής: απόφαση *Interporc II*).

105 Απόφαση *Interporc II* (σκέψη 52).

106 Απόφαση *Interporc* (σκέψη 31).

107 Απόφαση *Interporc* (σκέψη 32).

108 Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2011, *Bank Melli Iran* κατά Συμβουλίου (C-548/09 P, EU:C:2011:735, σκέψη 49), και της 28ης Μαΐου 2013, *Abdulrahim* κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

101. Δεύτερον, τα νομικά επιχειρήματα που προβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου στην υπόθεση Interporc είναι διαφορετικά από τα επιχειρήματα που προβάλλονται με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, δεδομένου ότι, ειδικότερα, στην υπόθεση Interporc, δεν προβλήθηκε προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής¹⁰⁹. Δεν θεωρώ ότι τούτο προκαλεί έκπληξη, δεδομένου ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Interporc εκδόθηκε στις 6 Μαρτίου 2003, σχεδόν 7 έτη πριν αποκτήσει ο Χάρτης δεσμευτική ισχύ (με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας την 1η Δεκεμβρίου 2009) και άρα σε μια περίοδο που η νομολογία του Δικαστηρίου επί του Χάρτη δεν είχε ακόμη αναπτυχθεί πλήρως. Τούτου λεχθέντος, θα ήθελα να επισημάνω ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου στην υπόθεση Interporc και σε ορισμένες συναφείς υποθέσεις έχουν καθεαυτές δεχθεί επικρίσεις λόγω της «αέναης ανακυκλώσεως» της αντιδικίας ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης που απορρέει από το γεγονός ότι, σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δικαιούνται να επικαλούνται έναν μόνο λόγο εξαιρέσεως κάθε φορά, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ τα δικαστήρια της Ένωσης δεν μπορούν να απευθύνουν εντολή προς το οικείο όργανο να προσκομίσει το ζητηθέν έγγραφο¹¹⁰.

102. Τρίτον, η απόφαση Interporc δεν αφορούσε περίπτωση κατά την οποία θεσμικό όργανο εξέδωσε εντελώς νέα απόφαση επικαλούμενο λόγο που βασιζόταν σε πραγματικούς ισχυρισμούς που είχαν απορριφθεί ρητά με προηγούμενη ακυρωτική απόφαση.

103. Σε αυτή τη βάση, δεν είμαι πεπεισμένος ότι οι αποφάσεις Kadi, OMPI και Interporc θεμελιώνουν αδιαμφισβήτητα την εξουσία του Συμβουλίου να εκδώσει την απόφαση περί επανεγγραφής που αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως.

3. Το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως

104. Το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο. Το άρθρο 47, παράγραφος 2, του Χάρτη θεσπίζει περαιτέρω δικαιώματα ένδικης προστασίας, μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα εκάστου σε αμερόληπτο δικαστήριο.

¹⁰⁹ Επισημαίνω ότι παραβίαση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής δεν προβάλλεται ρητώς ούτε στις υποθέσεις Kadi II και OMPI II. Η Kadi II αφορούσε τις διαδικαστικές εγγυήσεις που στηρίζουν το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας: βλ. Kadi II, σκέψεις 97 έως 165. Με την απόφαση Kadi I, το Δικαστήριο διαπίστωσε προσβολή του δικαιώματος των προσφευγόντων σε πραγματική προσφυγή, βασιζόμενο όμως στην παράλειψη ενημερώσεώς τους σχετικά με τις εναντίον τους αποδείξεις και τα δικαιώματά τους άμυνας: βλ. απόφαση Kadi I, σκέψεις 349 έως 351. Επίσης, μολονότι δεν προβλήθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως OMPI II, το δικαίωμα σε πραγματική προσφυγή διακρίθηκε από το δικαίωμα άμυνας στην απόφαση OMPI I (σκέψεις 89 και 94).

¹¹⁰ Βλ. Leonor Rossi και Patricia Vinagre e Silva, «Public Access to Documents in the EU» (Hart 2017), σ. 59 έως 62, 175 έως 177, και 197 έως 198. Σημειώτεον ότι, όσον αφορά ειδικότερα την πρόσβαση σε έγγραφα, τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν απορρίψει αιτήματα επανεξετάσεως της νομολογίας τους, βάσει της οποίας δεν μπορούν να απευθύνουν εντολές προς τα θεσμικά όργανα, υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, του άρθρου 47 του Χάρτη: βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 2ας Οκτωβρίου 2014, Strack κατά Επιτροπής (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, σκέψεις 145 έως 148), και της 11ης Ιουνίου 2015, McCullough κατά Cedefop (T-496/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:374, σκέψεις 16 έως 28).

105. Κατ' αρχάς, υπενθυμίζω ότι, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, το Συμβούλιο δεσμεύεται από τις διατάξεις του Χάρτη. Σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, η έννοια και η εμβέλεια του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και του δικαιώματος σε αμερόληπτο δικαστήριο του άρθρου 47 του Χάρτη πρέπει να είναι οι ίδιες με εκείνες που προβλέπονται στα άρθρα 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ¹¹¹. Τούτο ορίζεται όχι μόνο από το κείμενο της ΕΣΔΑ, αλλά και από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, υπό το πρίσμα της οποίας πρέπει να ερμηνεύεται το άρθρο 47 του Χάρτη¹¹².

106. Συνεπώς, το Συμβούλιο δεσμεύεται από το άρθρο 47 του Χάρτη κατά τη λήψη περιοριστικών μέτρων, όπως ισχύει και με κάθε άλλο μέτρο της Ένωσης. Επιπλέον, η συμμόρφωση του Συμβουλίου με το άρθρο 47 του Χάρτη όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα ελέγχεται με βάση τη συναφή νομολογία του ΕΔΔΑ επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ. Οι αρχές που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της εν λόγω νομολογίας θα αναλυθούν παράλληλα με τη νομολογία του Δικαστηρίου επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ.

α) Η νομολογία του Δικαστηρίου επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ

107. Όπως προαναφέρθηκε, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, το θεσμικό όργανο του οποίου η πράξη κηρύχθηκε άκυρη βάσει του άρθρου 264 ΣΛΕΕ οφείλει να λάβει τα αναγκαία μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως. Τα μέτρα αυτά δεν αφορούν την εξαφάνιση της πράξεως από την έννομη τάξη της Ένωσης, δεδομένου ότι αυτή επήλθε με την ακύρωσή της από τον δικαστή· αφορούν ιδίως την εξαφάνιση των αποτελεσμάτων που παρήγαγε η εν λόγω πράξη και τα οποία επηρεάζονται από τη διαπιστωθείσα έλλειψη νομιμότητας¹¹³.

108. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, προκειμένου το οικείο όργανο να εκπληρώσει την υποχρέωσή που υπέχει βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ να συμμορφωθεί με την ακυρωτική απόφαση και να την εκτελέσει πλήρως, υποχρεούται να σεβαστεί όχι μόνο το διατακτικό της αποφάσεως, αλλά και το σκεπτικό που οδήγησε στο διατακτικό αυτό και που συνιστά το αναγκαίο του στήριγμα, υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια του ζητήματος που κρίθηκε με το διατακτικό¹¹⁴.

109. Συνιστά επίσης πάγια θέση της νομολογίας του Δικαστηρίου ότι, για την εκπλήρωση της υποχρέωσης που υπέχει βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, το θεσμικό όργανο διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως όταν αποφασίζει τα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιήσει προκειμένου να αντλήσει τις συνέπειες μιας ακυρωτικής αποφάσεως ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως¹¹⁵. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεν επιτρέπεται στα δικαστήρια της Ένωσης να υποκαθιστούν το

111 Άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη. Επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17) (στο εξής: επεξηγήσεις), επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 47, σ. 29 και 30. Τούτο τελεί υπό την επιφύλαξη του να παρέχεται «ευρύτερη προστασία» από το δίκαιο της Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη. Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Egenberger (C-414/16, ΕΥ: C:2017:851).

112 Επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 52, σ. 33. Επίσης, βλ. απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Toma και Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, (C-205/15, ΕΥ: C:2016:499, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Wathelet στην υπόθεση Berlioz Investment Fund (C-682/15, ΕΥ: C:2017:2, σημεία 73 και 74).

113 Απόφαση της 7ης Ιουνίου 2006, Österreichische Postsparkasse κατά Επιτροπής (T-213/01 και T-214/01, ΕΥ: T:2006:151, σκέψη 54).

114 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, ΕΥ: C:2016:434, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

115 Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 2016, CM Eurologistik και GLS (C-283/14 και C-284/14, ΕΥ: C:2016:57, σκέψη 76), και της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, ΕΥ: C:2016:434, σκέψεις 52 και 53) και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, ΕΥ: C:2016:25, σημείο 70). Επί τούτου δόθηκε περαιτέρω έμφαση με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ph. Léger στην υπόθεση Interporc (C-41/00 P, ΕΥ: C:2002:162, σημεία 65 έως 69).

οικείο θεσμικό όργανο, διευκρινίζοντας τα μέτρα εκτελέσεως των αποφάσεών τους¹¹⁶. Κατά συνέπεια, το άρθρο 266 ΣΛΕΕ ερμηνεύεται επίσης ως απαγορεύον στα δικαστήρια της Ένωσης να απευθύνουν εντολές ή οδηγίες προς το οικείο θεσμικό όργανο ως προς την άρση της παρατυπίας που διαπιστώνεται με την ακυρωτική απόφαση¹¹⁷.

110. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, είναι άλλο πράγμα να παραχωρείται στο οικείο όργανο εξουσία εκτιμήσεως ως προς τον τρόπο με τον οποίο επιλέγει να άρει τις παρατυπίες που εντοπίζονται στην ακυρωτική απόφαση και εντελώς διαφορετικό πράγμα το οικείο όργανο να ενεργεί κατά τρόπο που αποστερεί από το άρθρο 47 του Χάρτη την ίδια του την ουσία.

β) Συναφής νομολογία του ΕΔΔΑ επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ

111. Στην απόφαση NITC II, το Γενικό Δικαστήριο, επικαλούμενο την απόφαση Hornsby κατά Ελλάδας του ΕΔΔΑ¹¹⁸, έκρινε ότι το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής στον τομέα των περιοριστικών μέτρων θα ήταν «μάταιο» εάν η έννομη τάξη της Ένωσης επέτρεπε, εις βάρος του διαδίκου, να μην παράγει τα έννομα αποτελέσματά της απόφαση εκδοθείσα από τα δικαστήρια της Ένωσης· ως εκ τούτου, η εκτέλεση αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να θεωρηθεί αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» για τους σκοπούς του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη¹¹⁹. Πράγματι, με την απόφαση Hornsby κατά Ελλάδας, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ τυποποιεί το «δικαίωμα σε δικαστήριο», πτυχή του οποίου αποτελεί το δικαίωμα προσβάσεως, και ότι θα ήταν παράλογο να περιγράφονται λεπτομερώς στο εν λόγω άρθρο οι παρεχόμενες στους διαδίκους διαδικαστικές εγγυήσεις –δίκαιη, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας εκδίκαση των υποθέσεων– χωρίς να προστατεύεται η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων¹²⁰.

112. Όσον αφορά το περιεχόμενο του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη ενώπιον αμερόληπτου δικαστηρίου, όπως κατοχυρώνεται με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το δικαίωμα αυτό «πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του προοιμίου της [ΕΣΔΑ], στο οποίο δηλώνεται, μεταξύ άλλων, ότι το κράτος δικαίου αποτελεί τμήμα της κοινής κληρονομιάς των συμβαλλομένων κρατών. Μία από τις θεμελιώδεις πτυχές του κράτους δικαίου είναι η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία επιτάσσει, μεταξύ άλλων, ότι ουδέποτε μπορεί να τίθεται υπό αμφισβήτηση η οριστική δικαστική επίλυση διαφοράς»¹²¹. Επίσης, το ΕΔΔΑ έχει αποφανθεί τα εξής: «Η ασφάλεια δικαίου προϋποθέτει την τήρηση της αρχής του δεδικασμένου, ήτοι της αρχής της τελεσιδικίας των αποφάσεων. Η εν λόγω αρχή επιβάλλει ότι ουδείς διάδικος δικαιούται να κινεί διαδικασία ελέγχου τελεσιδικίας και δεσμευτικής αποφάσεως με μόνο σκοπό την εκ νέου εκδίκαση και κρίση επί της υποθέσεως»¹²².

116 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ph. Léger στην υπόθεση Mattila κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-353/01 P, EU:C:2003:403, σημείο 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

117 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2014, Strack κατά Επιτροπής (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, σκέψη 146). Η νομολογία αυτή συμπίπτει με εκείνη που αφορά τα εύρος των εξουσιών των δικαστηρίων της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, βάσει της οποίας απαγορεύεται να απευθύνουν οδηγίες στα θεσμικά όργανα, ακόμη και όταν αυτές αφορούν τον τρόπο εκτελέσεως των αποφάσεών τους· βλ., επί παραδείγματι, διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 1995, Revasa και Impresca κατά Επιτροπής (C-199/94 P και C-200/94 P, EU:C:1995:360, σκέψη 24).

118 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 19ης Μαρτίου 1997, Hornsby κατά Ελλάδας (CE:ECHR:1997:0319JUD001835791, § 40 και 41).

119 Απόφαση NITC II (σκέψη 61).

120 Απόφαση του ΕΔΔΑ Hornsby κατά Ελλάδας (§ 40). Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, απόφαση του ΕΔΔΑ της 25ης Ιουλίου 2017, Panorama Ltd και Miličić κατά Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (CE:ECHR:2017:0725JUD006999710, § 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

121 Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 28ης Οκτωβρίου 1999, Brumărescu κατά Ρουμανίας (CE:ECHR:1999:1028JUD002834295, § 61), της 24ης Ιουλίου 2003, Ryabikh Κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2003:0724JUD005285499, § 51), και της 21ης Απριλίου 2016, Chengelyan κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (CE:ECHR:2016:0421JUD004740507, § 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

122 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 6ης Δεκεμβρίου 2005, Ρορον κατά Μολδαβίας (αριθ. 2) (CE:ECHR:2005:1206JUD001996004, § 45, έχουν παραλειφθεί οι παραπομπές). Βλ., επίσης, μεταξύ άλλων, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, Vardanyan και Nanushyan κατά Αρμενίας (CE:ECHR:2016:1027JUD000800107, § 67 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

113. Όσον αφορά την αρχή του δεδικασμένου, το ΕΔΔΑ υπογράμμισε ότι «σε όλες τις έννομες τάξεις τα αποτελέσματα των αποφάσεων που έχουν ισχύ δεδικασμένου έχουν περιορισμούς *ad personam* και ως προς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής»¹²³ και ότι «είναι ευθύνη του κράτους να οργανώσει το νομικό σύστημα κατά τρόπον ώστε να προσδιοριστούν οι συναφείς διαδικασίες και, όπου απαιτείται, να συνενωθούν, ή να απαγορευθεί η περαιτέρω κίνηση νέων διαδικασιών που αφορούν την ίδια νομική ύλη, προκειμένου να αποφευχθεί η εκ νέου εξέταση τελεσίδικων αποφάσεων εν είδει συγκεκαλυμμένου ένδικου μέσου, στο πλαίσιο παράλληλων διαδικασιών»¹²⁴.

114. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της νομολογίας του επί του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ έχει εξετάσει περιπτώσεις κατά τις οποίες μια τελεσίδικη απόφαση καταργήθηκε από μεταγενέστερη δικαστική απόφαση και έχει καθιερώσει ένα πλαίσιο αναφορικά με την εφαρμογή των αρχών της ασφάλειας δικαίου και του δεδικασμένου (τελεσιδικία των αποφάσεων), εντός του οποίου έχει αναπτύξει επιμέρους συνιστώσες.

115. Επί παραδείγματι, στο πλαίσιο της υποθέσεως *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας¹²⁵, το ζήτημα του κατά πόσον το Δημόσιο ή οι προσφεύγοντες ήταν κύριοι του ίδιου γεωτεμαχίου εξετάστηκε εκ νέου στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαδικασίας και κρίθηκε διαφορετικά¹²⁶. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι «η παροχή “δεύτερης ευκαιρίας” στο Δημόσιο, ώστε να επιτύχει εκ νέου εξέταση διαφοράς που είχε ήδη κριθεί με την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας» ήταν «άνιση και δημιουργούσε νομική αβεβαιότητα»¹²⁷. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι διακυβεύονταν τα δικαιώματα των προσφευγόντων από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, διότι η μεταγενέστερη απόφαση «στέρησε κάθε πρακτικό αποτέλεσμα από μια ολόκληρη ένδικη διαδικασία που είχε περαιωθεί με την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως [...] και η οποία μάλιστα είχε εκτελεστεί»¹²⁸. Αφαιρώντας κάθε έννομη συνέπεια από την τελεσίδικη απόφαση της πρώτης δίκης, οι κρατικές αρχές παρέβησαν την αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία βρίσκεται στον πυρήνα του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ¹²⁹.

116. Επίσης, η υπόθεση *Esertas* κατά Λιθουανίας¹³⁰ αφορούσε μια κατάσταση κατά την οποία οι ισχυρισμοί δεν ήταν μεν ταυτόσημοι, αλλά αφορούσαν ακριβώς τις ίδιες έννομες σχέσεις και τις ίδιες κρίσιμες για την επίλυση της διαφοράς περιστάσεις, ενώ διέφερε μόνο η χρονική περίοδος των αξιώσεων¹³¹. Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι «μια κατάσταση στην οποία η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών μιας υποθέσεως με τελεσίδικη απόφαση απορρίπτεται στη συνέχεια από τα δικαστήρια στο πλαίσιο νέας διαδικασίας μεταξύ των ίδιων διαδίκων είναι παρόμοια με την κατάσταση στην οποία, μετά την επανάληψη της διαδικασίας, μια δεσμευτική και εκτελεστή απόφαση αναιρείται στο σύνολό της»¹³². Ως εκ τούτου, έκρινε ότι μια τέτοια κατάσταση μπορεί επίσης να συνιστά παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, κατά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ¹³³.

117. Όσον αφορά το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 της ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ έχει τονίσει στη νομολογία του ότι, μολονότι το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση της αιτιάσεως του προσφεύγοντος δυνάμει της ΕΣΔΑ, «η προσφυγή που επιτάσσει το άρθρο 13 πρέπει να είναι “πραγματική” τόσο στην πράξη όσο και στο δίκαιο, ιδίως υπό την έννοια ότι η άσκησή της δεν πρέπει να εμποδίζεται αδικαιολόγητα από πράξεις

123 Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 12ης Ιανουαρίου 2006, *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (CE:ECHR:2006:0112JUD004779799, § 66), και της 16ης Ιανουαρίου 2014, *Brletić* κατά Κροατίας (CE:ECHR:2014:0116JUD004200910, § 43).

124 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Νοεμβρίου 2007, *Driza* κατά Αλβανίας (CE:ECHR:2007:1113JUD003377102, § 69).

125 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Ιανουαρίου 2006, *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (CE:ECHR:2006:0112JUD004779799).

126 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (§ 59 έως 60, 62, 67 και 68).

127 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (§ 69).

128 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (§70).

129 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Kehaya* κ.λπ. κατά Βουλγαρίας (§ 70).

130 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 31ης Μαΐου 2012, *Esertas* κατά Λιθουανίας (CE:ECHR:2012:0531JUD005020806).

131 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Esertas* κατά Λιθουανίας (§ 23 και 24).

132 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Esertas* κατά Λιθουανίας (§ 25).

133 Απόφαση του ΕΔΔΑ *Esertas* κατά Λιθουανίας (§ 25).

ή παραλείψεις των αρχών» του κράτους¹³⁴ και «υπό την έννοια είτε της αποτροπής της φερόμενης παραβίασής ή της συνεχίσεώς της, είτε της παροχής κατάλληλης αποζημιώσεως για τυχόν ήδη τελεσθείσα παραβίαση»¹³⁵. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕΔΔΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «ανεξαρτήτως εάν η προς εκτέλεση τελική απόφαση έχει τη μορφή δικαστικής αποφάσεως ή αποφάσεως διοικητικής αρχής, τόσο η εσωτερική νομοθεσία όσο και η [ΕΣΔΑ] επιτάσσουν την εκτέλεσή της»¹³⁶. Με αυτό το συμπέρασμα, το ΕΔΔΑ οριοθέτησε την προαναφερθείσα απόφαση Hornsby κατά Ελλάδα και τη συναφή νομολογία με την οποία ανέπτυξε το εν λόγω αξίωμα βάσει του λεγόμενου «δικαιώματος σε δικαστήριο», το οποίο απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ¹³⁷.

118. Βάσει των ανωτέρω, παρατηρώ ότι η ερμηνεία από το ΕΔΔΑ του δικαιώματος σε αμερόληπτο δικαστήριο, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, λαμβάνει υπόψη την ανάγκη διασφάλισης της ασφάλειας δικαίου, απαγορεύοντας την έκδοση μεταγενέστερης αποφάσεως που κρίνεται ότι παρέχει σε δημόσια αρχή «δεύτερη ευκαιρία» για την επίλυση των ίδιων ουσιαστικών ζητημάτων με εκείνα που τέθηκαν στην πρώτη απόφαση, ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν συντρέχει δεδικοσμένο υπό την στενή έννοια. Επίσης, κατά την εξέταση του πραγματικού χαρακτήρα της προσφυγής τόσο στην πράξη όσο και στο δίκαιο, η ερμηνεία του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ από το ΕΔΔΑ δίνει έμφαση στη διασφάλιση της εκτελέσεως της αποφάσεως και στο ότι η απόφαση πρέπει να λαμβάνεται και να εκτελείται ουσιαστικώς, καθώς και να παρέχει επαρκή αποκατάσταση στον προσφεύγοντα. Θεωρώ ότι τα ανωτέρω σημεία φωτίζουν την ερμηνεία του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη και την εφαρμογή του στην απόφαση επανεγγραφής που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

γ) Εφαρμογή στις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως

119. Φρονώ λοιπόν ότι το άρθρο 47 του Χάρτη, υπό το πρίσμα της συναφούς νομολογίας του ΕΔΔΑ επί του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιορίζει την βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ εξουσία εκτιμήσεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης όσον αφορά τη λήψη μέτρων για την άρση πλημμέλειας που διαπιστώθηκε σε απόφαση των δικαστηρίων της Ένωσης, υπό περιστάσεις που κρίνεται ότι παρέχουν στο εν λόγω θεσμικό όργανο «δεύτερη ευκαιρία» για εκ νέου εξέταση νομικών ζητημάτων επί των οποίων απεφάνθησαν τα δικαστήρια της Ένωσης με προγενέστερη απόφαση και, συνεπώς, στερούν από τους διαδίκους το δικαίωμά τους πραγματικής προσφυγής κατά της εν λόγω αποφάσεως¹³⁸. Υπογραμμίζω ότι οι προσφυγές του άρθρου 47 του Χάρτη πρέπει να είναι πραγματικές τόσο στην πράξη όσο και στο δίκαιο.

¹³⁴ Απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2000, İlhan κατά Τουρκίας (CE:ECHR:2000:0627JUD002227793, § 97). Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2012, Nada κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2012:0912JUD001059308, § 207 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

¹³⁵ Απόφαση του ΕΔΔΑ της 26ης Οκτωβρίου 2000, Kudła κατά Πολωνίας (CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, § 157 και 158). Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2018, Ciocodeică κατά Ρουμανίας (CE:ECHR:2018:0116JUD002741309, § 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Σημειώτεον ότι το άρθρο 35, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το οποίο θεσπίζει τον κανόνα περί εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, βασίζεται στην παραδοχή που αποτυπώνεται στο άρθρο 13 της ΕΣΔΑ, με το οποίο έχει «στενή συνάφεια», ότι προβλέπεται πραγματική εγχώρια ένδικη προσφυγή όσον αφορά την προβαλλόμενη παραβίαση των εκ της ΕΣΔΑ δικαιωμάτων ενός διαδίκου: βλ. απόφαση Kudła κατά Πολωνίας (§ 152). Το ΕΔΔΑ θεωρεί ότι ένδικο βοήθημα που εξαρτάται από την εξουσία εκτιμήσεως των κρατικών αρχών δεν μπορεί να θεωρηθεί πραγματικό κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ: βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 29ης Ιουνίου 2004, B και L κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2004:0629DEC003653602, σ. 9), και της 29ης Απριλίου 2008, Burden κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2008:0429JUD001337805, § 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

¹³⁶ Απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Νοεμβρίου 2007, Ramadhi κ.λπ. κατά Αλβανίας (CE:ECHR:2007:1113JUD003822202R, § 49). Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 3ης Φεβρουαρίου 2009, Nuri κατά Αλβανίας (CE:ECHR:2009:0203JUD001230604, § 8), και της 3ης Φεβρουαρίου 2009, Hamzari κατά Αλβανίας (αριθ. 1) (CE:ECHR:2009:0203JUD004526404, § 26).

¹³⁷ Βλ. υποσημείωση 120 των παρουσών προτάσεων. Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, απόφαση του ΕΔΔΑ της 31ης Ιουλίου 2012, Manushaqe Puto κ.λπ. κατά Αλβανίας (CE:ECHR:2012:0731JUD00060407, § 72, 90 και 94, η οποία παραπέμπει στην απόφαση του ΕΔΔΑ Hornsby κατά Ελλάδα, § 40).

¹³⁸ Σημειώτεον ότι η άσκηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από το άρθρο 47 του Χάρτη υπόκειται παγίως σε εύλογους περιορισμούς κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη. Βλ. π.χ., απόφαση Kadi II (σκέψη 101).

120. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς του Συμβουλίου, μια τέτοια προσέγγιση δεν αποσκοπεί στον περιορισμό της νομολογίας του Δικαστηρίου επί του άρθρου 266 ΣΛΕΕ στον τομέα των περιοριστικών μέτρων. Τουναντίον, διασφαλίζει, γενικότερα, ότι το καθεστώς ένδικης προστασίας που θεσπίζεται με το άρθρο 266 ΣΛΕΕ συνάδει πλήρως με το άρθρο 47 του Χάρτη.

121. Επιπλέον, η δυνατότητα ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης δεν εμποδίζει την υιοθέτηση της προσέγγισης αυτής¹³⁹. Αναγνωρίζω ότι, κατ' αρχήν, προβλέπεται η άσκηση αγωγής αποζημιώσεως για την αποκατάσταση ζημίας που ο ενδιαφερόμενος έχει υποστεί λόγω παράνομων πράξεων και συμπεριφοράς του Συμβουλίου σε σχέση με την έκδοση αποφάσεων επανεγγραφής στον τομέα των περιοριστικών μέτρων¹⁴⁰. Ωστόσο, δεν θεωρώ την αγωγή αποζημιώσεως δεν ικανό μέσο για την αποκατάσταση της προσβολής του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως, εφόσον η εξουσία εκτιμήσεως του Συμβουλίου να επιλέγει τα μέτρα που κρίνει αναγκαία για την άρση της πλημμέλειας κριθεί συμβατή με το άρθρο 266 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ύπαρξη εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης, ήτοι η απόδειξη κατάφωρης παραβάσεως κανόνα δικαίου που αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες¹⁴¹.

122. Τούτου λεχθέντος, κατά τη γνώμη μου, η απόφαση NITC II του Γενικού Δικαστηρίου δεν πάσχει πλάνη περί το δίκαιο.

123. Θεωρώ ότι οι λόγοι οικονομικής στηρίξεως διαφέρουν από τους λόγους υλικοτεχνικής στηρίξεως τους οποίους επικαλείται το Συμβούλιο για την επανεγγραφή της NITC, βάσει του κριτηρίου καταχωρίσεως του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012, αναφορικά με την παροχή στηρίξεως στην Ιρανική Κυβέρνηση.

124. Η λέξη «όπως» στο άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012 («στήριξη, όπως υλική, υλικοτεχνική ή οικονομική») υποδεικνύει ότι η απαρίθμηση των τριών μορφών στηρίξεως που ορίζονται σε αυτό δεν είναι εξαντλητική¹⁴² και, άρα, στην εν λόγω διάταξη μπορεί να εμπίπτουν και άλλες μορφές στηρίξεως¹⁴³. Πράγματι, τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν κρίνει ότι το κριτήριο αυτό περιλαμβάνει *οποιαδήποτε στήριξη* η οποία, έστω και αν δεν συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με την ανάπτυξη της διαδόσεως των πυρηνικών όπλων, είναι εντούτοις ικανή, λόγω της ποιοτικής ή ποσοτικής σημασίας της, να ευνοήσει μια τέτοια ανάπτυξη, παρέχοντας στην Ιρανική Κυβέρνηση πόρους ή μέσα ιδίως υλικής, οικονομικής ή υλικοτεχνικής φύσεως, που καθιστούν δυνατόν για αυτήν να συνεχίσει τις δραστηριότητες διαδόσεως των πυρηνικών όπλων¹⁴⁴.

139 Βλ. άρθρα 268 και 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

140 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2017, HTTS κατά Συμβουλίου (T-692/15, EU:T:2017:890, στην οποία απερρίφθη η αγωγή αποζημιώσεως), και Bateni κατά Συμβουλίου (T-455/17, εκκρεμούσα). Συναφώς, βλ., επίσης, απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2015, HTTS και Bateni (T-45/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:650, σκέψη 66).

141 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 30ής Μαΐου 2017, Safa Nicu Sepahan κατά Συμβουλίου (C-45/15 P, EU:C:2017:402, σκέψεις 29 και 30).

142 Ίσως είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 267/2012 δεν είναι όλες ίδιες. Στις περισσότερες ο όρος «στήριξη» προηγείται της απαρίθμησης των παραδειγμάτων παροχής στηρίξεως («στήριξη, όπως υλική, υλικοτεχνική ή οικονομική»). Εντούτοις, σε ορισμένες αποδόσεις (βλ., επί παραδείγματι, εσθονική, φινλανδική και γερμανική έκδοση) τα τρία παραδείγματα υλικής, υλικοτεχνικής ή οικονομικής στηρίξεως μνημονεύονται πρώτα. Τούτο φαίνεται να προσδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στη θέση ότι οι λόγοι της οικονομικής και της υλικοτεχνικής στηρίξεως είναι διακριτοί και ότι στην απόφαση NITC II το Γενικό Δικαστήριο δεν απεφάνθη για το βάσιμο της υπάρξεως «στηρίξεως» εν γένει, αλλά ειδικά επί του λόγου της οικονομικής στηρίξεως.

143 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2016, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (C-440/14 P, EU:C:2016:128, σκέψη 84), και διάταξη της 4ης Απριλίου 2017, Sharif University of Technology κατά Συμβουλίου (C-385/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:258, σκέψη 68).

144 Απόφαση της 28ης Απριλίου 2016, Sharif University of Technology κατά Συμβουλίου (T-52/15, EU:T:2016:254, σκέψεις 54 και 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· η αίτηση αναιρέσεως απορρίφθηκε με διάταξη της 4ης Απριλίου 2017, Sharif University of Technology κατά Συμβουλίου (C-385/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:258). Επίσης, βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2016, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (C-440/14 P, EU:C:2016:128, σκέψεις 79 έως 81), και της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, Iranian Offshore Engineering & Construction κατά Συμβουλίου (C-459/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:646, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

125. Σε αυτή τη βάση, είμαι της γνώμης ότι το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής της NITC δεν παραβιάστηκε εν προκειμένω, όχι μόνο διότι η απόφαση NITC I εκτελέστηκε αποτελεσματικά, αλλά και διότι το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε αποφανθεί επί του λόγου της υλικοτεχνικής στηρίξεως με την απόφαση εκείνη. Κατά συνέπεια, από τα στοιχεία που προβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου δεν προκύπτει ότι το Συμβούλιο εξασφάλισε την εκ νέου εξέταση ζητημάτων που είχαν κριθεί με την απόφαση NITC I.

126. Επιπλέον, μολονότι η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου, που επαναλαμβάνεται στο σημείο 54 ανωτέρω –όσον αφορά το εύρος της εξουσίας του Συμβουλίου να αναδιατυπώσει τον ισχυρισμό του ώστε να αφορά την υλικοτεχνική στήριξη– ενδεχομένως να προσκρούει στη νομολογία του ΕΔΔΑ περί ενδίκων διαδικασιών «δεύτερης ευκαιρίας» (βλ. σημεία 112 έως 116 των παρούσων προτάσεων), δεν υποβλήθηκαν αναλυτικές παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας στις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

127. Επισημαίνω, ακόμη, ότι τα στοιχεία που υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως δεν τεκμηριώνουν την αιτίαση ότι το Συμβούλιο προέβη σε πρακτική «εφεδρείας» και άρα παρακράτησε νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς κατά τον χρόνο της πρώτης εγγραφής ώστε να τους χρησιμοποιήσει για την εκ νέου εγγραφή της NITC.

128. Συμπερασματικά, μολονότι η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να κριθεί βάσει των αποφάσεων Kadi, OMPI και Interporc και τα περιοριστικά μέτρα που έλαβε το Συμβούλιο περιορίζονται από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένης της συναφούς νομολογίας του ΕΔΔΑ επί των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 13 της ΕΣΔΑ, δεν θεωρώ ότι η απόφαση περί νέας εγγραφής παραβιάζει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής της NITC βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη υπό τις περιστάσεις της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

VI. Πρόταση

129. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον πρώτο λόγο αναιρέσεως της NITC.